

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

ODBOR VEŘEJNÉ SPRÁVY, DOZORU A KONTROLY

METODICKÉ DOPORUČENÍ K ČINNOSTI ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁVNÝCH CELKŮ

5.2

Odměňování a ostatní související
nároky a peněžitá plnění členů
zastupitelstva obce

podle právního stavu
k 30. červnu 2014

doplněné a rozšířené vydání

ODBOR
VEŘEJNÉ SPRÁVY, DOZORU A KONTROLY
MINISTERSTVA VNITRA
2014

METODICKÉ DOPORUČENÍ K ČINNOSTI ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁVNÝCH CELKŮ

5.2

Odměňování a ostatní související
nároky a peněžitá plnění členů
zastupitelstva obce

www.mvcr.cz/odk

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

METODICKÉ DOPORUČENÍ K ČINNOSTI ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁVNÝCH CELKŮ

Odměňování a ostatní související nároky a peněžitá plnění členů zastupitelstva obce

Vydává: Ministerstvo vnitra České republiky, odbor veřejné správy, dozoru a kontroly, nám. Hrdinů 3, 140 21 Praha 4

Autor: PhDr. Alice Urbánková, Ing. Jana Krumlová, Mgr. Petra Vlková,
Ing. Bc. Tomáš Pösl

Odsouhlaseno: odborem legislativy a koordinace předpisů Ministerstva vnitra

Schválila: Ing. Marie Kostruhová

Grafická úprava a tisk: Tiskárna Ministerstva vnitra, p. o., Bartůňkova 1159/4,
149 01, Praha 4

Počet stran: 76

Místo a rok vydání: Praha, 2014

ISBN: 978-80-86466-60-6

OBSAH

ÚVODNÍ SLOVO	7
ÚVOD	8
ODMĚŇOVÁNÍ A OSTATNÍ SOUVISEJÍCÍ NÁROKY A PENĚŽITÁ PLNĚNÍ ČLENŮ ZASTUPITELSTVA OBCE	9
I. PRÁVNÍ VZTAH ČLENA ZASTUPITELSTVA K OBCE	12
II. OBECNÉ OTÁZKY ODMĚŇOVÁNÍ	14
1) Pravidla pro poskytování odměn členům zastupitelstva obce	14
2) Rozdíly mezi výkonem funkce (včetně poskytování odměny) uvolněného a neuvolněného člena zastupitelstva obce	16
3) Poskytování odměny v případě souběhu výkonu několika funkcí	18
4) Zásady poskytování příplatku podle počtu obyvatel	20
6) Zákonné odvody a jiné srážky z odměn členů zastupitelstva obce	25
7) „Krácení“ měsíční odměny za výkon funkce člena zastupitelstva obce	26
8) Neoprávněné ne/vyplácení měsíčních odměn členům zastupitelstva obce	30
9) Výpočet měsíční odměny po novele nařízení vlády s účinností od 1. ledna 2014	32
10) Konkrétní příklady výpočtu měsíční odměny	33
11) Měsíční odměny za výkon funkce versus ostatní příjmy členů zastupitelstva obce	36
12) Poskytování náhrady výdělku neuvolněným členům zastupitelstva obce	39
13) Uzavírání dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr se členy zastupitelstva obce	41
14) Poskytování peněžitých darů členům zastupitelstva obce a problematika mimořádných odměn	42
15) Využití tzv. sociálního fondu pro členy zastupitelstva obce	45
16) Náhrada škody při výkonu funkce člena zastupitelstva obce	46
17) Čerpání dovolené, její převádění a proplácení	47
18) Poskytování odměny v případě zániku mandátu přede dnem voleb, vzdání se nebo odvolání z funkce člena zastupitelstva obce	52
19) Poskytování odměny náhradníkům nastoupivším na uprázdněný mandát	58

20) Odměňování členů výborů zastupitelstva obce a komisí rady obce, kteří nejsou členy zastupitelstva obce	60
III. ODMĚŇOVÁNÍ PO VOLBÁCH A VE VOLEBNÍM MEZIDOBÍ	62
1) Odměna při skončení výkonu funkce	62
2) Výplata odměny	66
3) Odměňování starosty, místostarosty a členů rady obce ve volebním mezidobí	67
4) Dočasná pracovní neschopnost starosty v průběhu volebního mezidobí	68
5) Odměňování ostatních členů zastupitelstva obce v souvislosti s volbami	71
6) Ukončení výkonu funkce uvolněného člena zastupitelstva obce a jeho návrat k původnímu zaměstnavateli	73

ÚVODNÍ SLOVO

Dostává se Vám do rukou aktualizované metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků, které pro Vás připravil odbor veřejné správy, dozoru a kontroly Ministerstva vnitra. Jedná se o nedílnou součást řady metodických doporučení, která by měla přispět ke zvýšení míry informovanosti územních samosprávných celků. Obsažené informace jsou cíleny na pomoc územním samosprávným celkům, a to především v problematikách spadajících do tzv. samostatné působnosti. Tematická zaměření jednotlivých metodických doporučení jsou vybírána na základě podnětů a dotazů, se kterými se odbor veřejné správy, dozoru a kontroly setkává nejčastěji. V případě změny právních výkladů v souvislosti s přijetím nových zákonů jsou metodické pomůcky průběžně aktualizovány. Toto metodické doporučení reaguje především na legislativní změnu v oblasti odměňování členů zastupitelstev územních samosprávných celků (nařízení vlády č. 459/2013 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 37/2003 Sb., o odměnách za výkon funkce členům zastupitelstev, ve znění pozdějších předpisů) s účinností od 1. ledna 2014.

Věříme, že metodické doporučení přispěje k usnadnění Vaší každodenní činnosti.

Praha, červen 2014

Ing. Marie Kostruhová
ředitelka odboru veřejné správy, dozoru a kontroly

ÚVOD

Toto doplněné a rozšířené vydání souboru metodických doporučení je zaměřeno na výklad některých konkrétních ustanovení zákona o obcích týkajících se problematiky poskytování odměn členům zastupitelstev obcí, přičemž se vychází zejména z praktických poznatků a zkušeností obcí a měst. Autoři předkládají výklad nejčastějších dotazů nejen z oblasti „odměňování“, ale zaměřili se také na výklad dalších souvisejících nároků a peněžitých plnění členů zastupitelstva obce a fyzických osob vykonávajících veřejnou funkci.

Druhá část metodického doporučení, která podstatným způsobem rozšířila toto vydání, je zaměřena na problematiku pravidel poskytování odměn po volbách a v tzv. volebním mezidobí.

Příručka je přehledně uspořádána formou *dotaz – odpověď* a je určena pro starosty, místostarosty, členy kontrolních výborů zastupitelstev obcí, tajemníky obcí, personalisty a mzdové účetní měst a obcí, a dále pro pracovníky krajských úřadů, kteří provádějí kontrolu hospodaření obcí podle zákona č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí, ve znění pozdějších předpisů.

Poznámka: Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), v platném znění, je v textu označen jako *zákon o obcích*, zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, v platném znění, je označen jako *zákon o volbách*, zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, v platném znění, je v textu označen jako *zákoník práce*, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění, je v textu označen jako *občanský soudní řád*, a zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, v platném znění, je v textu označen jako *exekuční řád*. Nařízením vlády je vždy míněno nařízení vlády č. 37/2003 Sb., o odměnách za výkon funkce členům zastupitelstev, ve znění pozdějších předpisů. Pokud se v textu uvádí ustanovení zákona bez jeho bližší konkretizace, rozumí se jím ustanovení zákona o obcích.

ODMĚŇOVÁNÍ A OSTATNÍ SOUVISEJÍCÍ NÁROKY A PENĚŽITÁ PLNĚNÍ ČLENŮ ZASTUPITELSTVA OBCE

K rámcovému seznámení s problematikou odměňování a ostatních souvisejících nároků na peněžitá plnění členů zastupitelstva obce považujeme za vhodné uvést úvodem stručný přehled základních zásad, jak vyplývají ze související platné právní úpravy v zákoně o obcích.

1. *Funkce člena zastupitelstva obce je veřejnou funkcí. Člen zastupitelstva obce nesmí být pro výkon své funkce zkrácen na právech vyplývajících z jeho pracovního nebo jiného obdobného poměru. To vyplývá z ustanovení § 70 zákona o obcích. Také pak z ustanovení § 201 odst. 2 zákoníku práce vyplývá, že výkonem veřejné funkce je například výkon funkce poslance Poslanecké sněmovny Parlamentu, senátora Senátu Parlamentu, člena zastupitelstva územního samosprávného celku nebo předsedícího.*
2. Právní úprava rozlišuje 2 základní skupiny členů zastupitelstev obcí, resp. členů zastupitelstev územních samosprávných celků, a to:
 - a) *členy zastupitelstva obce, kteří jsou pro výkon funkce dlouhodobě uvolněni, a členy zastupitelstva obce, kteří před zvolením do funkce člena zastupitelstva obce nebyli v pracovním poměru, ale vykonávají funkci ve stejném rozsahu jako dlouhodobě uvolnění členové zastupitelstva obce, dále jen „**uvolněný člen zastupitelstva obce**“ (viz § 71 odst. 1 zákona o obcích),*
 - b) *ostatní členy zastupitelstva obce, kteří nejsou uvedeni v odstavci 1, resp. ve shora uvedeném bodě a), dále jen „**neuvolněný člen zastupitelstva obce**“ (viz § 71 odst. 4 zákona o obcích).*

Právní nároky uvolněných a neuvolněných členů zastupitelstva, pokud jde o jejich odměňování, se základním způsobem liší, což vyplývá zjm. z podstatné odlišnosti rozsahu a časové náročnosti vykonávané uvolněné a neuvolněné funkce člena zastupitelstva obce.

3. **Uvolněným členům zastupitelstva obce poskytuje obec za výkon funkce uvolněného člena zastupitelstva obce odměnu podle tohoto zákona. Odměna se vyplácí z rozpočtových prostředků obce (viz § 71 odst. 1 zákona o obcích).** Pro uvolněné členy zastupitelstva obce je tudíž odměna za výkon funkce nároková ze zákona. Obec ji musí členovi zastupitelstva poskytovat ve výši stanovené zákonem (resp. prováděcím nařízením vlády).

Odměnou podle odstavce 1 (tj. § 71 odst. 1 zákona o obcích) je

- a) *měsíční odměna,*

b) *odměna při skončení funkčního období.*

Odměna se uvolněnému členovi zastupitelstva obce poskytuje ode dne, kdy byl zvolen nebo jmenován do funkce, za kterou odměna náleží (viz § 77 odst. 1 zákona o obcích).

4. **Neuvolněným členům zastupitelstva,**

- a) ***jsou-li v pracovním poměru, poskytne*** zaměstnavatel pro výkon funkce pracovní volno s náhradou mzdy; rozsah doby potřebné k výkonu funkce v konkrétním případě určí obec; náhradu mzdy, včetně pojistného na sociální zabezpečení a pojistného na veřejné zdravotní pojištění, uhradí obec jejich zaměstnavateli podle zvláštního předpisu;
- b) ***kterí nejsou v pracovním nebo jiném obdobném poměru, poskytuje*** obec ze svých rozpočtových prostředků náhradu výdělku ušlého v souvislosti s výkonem jejich funkce paušální částkou, jejíž výši stanoví zastupitelstvo obce vždy na příslušný kalendářní rok.

Na finanční kompenzace dle shora uvedeného bodu a) nebo b) má neuvolněný člen zastupitelstva obce dle ustanovení § 71 odst. 4 zákona o obcích zákonný nárok. Vedle toho dle ustanovení § 72 zákona o obcích

neuvolněným členům zastupitelstva obce může být za výkon funkce poskytnuta měsíční odměna. Její maximální výši stanoví prováděcí právní předpis.

Výši měsíční odměny za výkon funkce neuvolněného člena zastupitelstva obce **stanovuje** (resp. ve smyslu shora citovaného ustanovení může a nemusí stanovit) ve vyhrazené pravomoci dle ustanovení § 84 odst. 2 písm. n) zákona o obcích **zastupitelstvo obce**. Odměna se neuvolněnému členovi zastupitelstva obce poskytuje ode dne, který stanoví zastupitelstvo obce.

5. ***Měsíční odměna*** je peněžitě plnění poskytované měsíčně podle druhu vykonávané funkce a podle počtu obyvatel obce ve výši a za podmínek, které stanoví prováděcí právní předpis. Měsíční odměnu tvoří pevná složka stanovená podle druhu vykonávané funkce a příplatek podle počtu obyvatel obce (dohromady tvoří jednu výslednou částku měsíční odměny). Při určení výše příplatku podle počtu obyvatel obce se vychází z počtu obyvatel, kteří jsou k 1. lednu příslušného kalendářního roku hlášení v obci k trvalému pobytu. Počet obyvatel obce se zaokrouhluje na celé stovky nahoru.
6. Pokud člen zastupitelstva obce vykonává v souběhu několik funkcí (z titulu členství v zastupitelstvu obce, protože ho zastupitelstvo zvolilo za člena několika výborů či komisí, nebo také za člena rady obce apod.),
 - a) náleží uvolněnému členovi zastupitelstva obce měsíční odměna podle funkce, za kterou se poskytuje nejvyšší odměna,
 - b) lze neuvolněnému členovi zastupitelstva obce poskytnout měsíční odměnu až do výše souhrnu odměn za jednotlivé funkce (pokud to stanoví zastupitelstvo obce - i zde se v plném rozsahu aplikuje vyhrazená působnost

zastupitelstva obce *stanovit výši odměn neuvolněným členům zastupitelstva obce*).

7. Nárokem na odměnu při skončení funkčního období, resp. na odměnu při skončení výkonu funkce v průběhu volebního období, je dotčen jen omezený, zákonem taxativně vyjmenovaný okruh funkcí, a to v různé výši a za zákonem přesně stanovených podmínek (viz § 75 odst. 1, 2, 3, 4 a 7 zákona o obcích).
8. *Splatnost a výplata odměny členům zastupitelstva obce, jakož i srážky z odměny se řídí právními předpisy upravujícími platové poměry zaměstnanců obcí a zákoníkem práce. Pro tyto účely se odměna členů zastupitelstva obce posuzuje jako plat zaměstnanců obce v pracovním poměru; obec se posuzuje jako zaměstnavatel a členové zastupitelstva obce se posuzují jako zaměstnanci* (viz § 76 zákona o obcích).
9. *Členovi zastupitelstva obce náleží v souvislosti s výkonem jeho funkce cestovní náhrady ve výši a za podmínek stanovených právními předpisy platnými pro zaměstnance v pracovním poměru, tj. v zásadě dle právní úpravy v zákoníku práce* (viz § 78 zákona o obcích).
10. Uvolněný člen zastupitelstva obce má nárok na dovolenou podle tohoto zákona v délce 5 týdnů za kalendářní rok. Pokud jeho funkční období netrvalo po dobu celého kalendářního roku, má nárok na poměrnou část dovolené, která činí za každý i započatý kalendářní měsíc trvání výkonu jeho funkce jednu dvanáctinu dovolené za kalendářní rok. Měsíční odměna podle tohoto zákona mu náleží i po dobu dovolené.

I. PRÁVNÍ VZTAH ČLENA ZASTUPITELSTVA K OBCI

Výkon funkce člena zastupitelstva obce v souladu se zákonem o obcích a zákoníkem práce

? Dotaz: Vzniká členovi zastupitelstva obce pracovní poměr k obci? Jakou právní úpravou se jeho právní vztah k obci zejména řídí?

Podle ustanovení § 70 zákona o obcích je výkon funkce člena zastupitelstva obce **veřejnou funkcí**. Člen zastupitelstva obce nesmí být pro výkon své funkce zkrácen na právech vyplývajících z jeho pracovního nebo jiného obdobného poměru. Výkonem funkce je přitom třeba rozumět výkon práv a povinností, jež jsou součástí mandátu člena zastupitelstva obce.

Podle zákoníku práce je výkon veřejné funkce **překážkou v práci na straně zaměstnance z důvodů obecného zájmu** (srov. § 200 zákoníku práce). V souladu s ustanovením § 201 zákoníku práce se výkonem veřejné funkce pro účely tohoto zákona rozumí plnění povinností vyplývajících z funkce, která je

- a) vymezena funkčním nebo časovým obdobím
- b) a obsazovaná na základě přímé nebo nepřímé volby nebo jmenováním podle zvláštních právních předpisů.

Výkonem veřejné funkce je například výkon funkce poslance Poslanecké sněmovny Parlamentu, senátora Senátu Parlamentu, **člena zastupitelstva územního samosprávného celku** nebo přisedího.

Členům zastupitelstva obce, kteří jsou pro výkon funkce dlouhodobě uvolněni, **nevzniká k obci pracovní poměr**, a to ani v případě, že v průběhu funkčního období jejich zaměstnavatel zanikl. Obdobně je třeba posuzovat i ty členy zastupitelstva obce, kteří před zvolením do funkce nebyli v pracovním poměru, ale vykonávají funkci ve stejném rozsahu jako dlouhodobě uvolnění členové zastupitelstva obce.

Neuvolněným členům zastupitelstva obce také nevzniká k obci pracovněprávní vztah. Podle ustanovení § 71 odst. 4 zákona o obcích ostatním členům zastupitelstva obce (tzn. neuvolněným členům zastupitelstva obce), jsou-li v pracovním poměru u nějakého zaměstnavatele, **poskytne tento zaměstnavatel pro výkon funkce pracovní volno s náhradou mzdy**; rozsah doby potřebné k výkonu funkce v konkrétním případě určí obec. Tuto náhradu mzdy, včetně pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného na veřejné zdravotní pojištění, uhradí obec jejich zaměstnavateli. Neuvolněným členům zastupitelstva obce, kteří nejsou v pracovním nebo jiném obdobném poměru, poskytuje obec náhradu výdělků ušlého v souvislosti s výkonem jejich

funkce paušální částkou, jejíž výši stanoví zastupitelstvo obce vždy na příslušný kalendářní rok.

Je třeba zdůraznit, že **výkon funkce člena zastupitelstva obce se řídí zejména zákonem o obcích, ze zákoníku práce lze využít pouze ta ustanovení, ve kterých je výslovně řečeno, že se týkají výkonu veřejné funkce člena územního samosprávného celku.** V tomto smyslu je zapotřebí zákon o obcích ve vztahu k zákoníku práce chápat jako zákon speciální, jehož aplikace má přednost před zákoníkem práce (srov. s ustanovením § 5 odst. 1 zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů: „*Na vztahy vyplývající z výkonu veřejné funkce se tento zákon vztahuje, pokud to výslovně stanoví nebo pokud to stanoví zvláštní právní předpisy.*“).

Jelikož starostovi, místostarostovi ani jiným členům zastupitelstva obce nevzniká k obci pracovní poměr v režimu zákoníku práce, s výkonem jejich funkce se nepojí ani kategorie „pracovní doba“ se všemi konsekvencemi – stanovená pracovní doba, **přesčasová práce**, plat a příplatek za práci přesčas atd. **Starosta, místostarosta ani jiný člen zastupitelstva obce nemá při výkonu své funkce 5denní pracovní týden** jako např. jeho sekretářka, i když budou trávit na úřadě obvykle stejnou dobu. Dokonce ani tzv. „úřední hodiny“ se s výkonem funkce členů volených orgánů obce nepojí. Institut úředních hodin se na základě usnesení vlády č. 595/1995 ustálil v praxi státních orgánů a zprostředkovaně i orgánů územních samosprávných celků – pro ty ovšem nejsou usnesení vlády, ve vztahu k samostatné působnosti, závazná. K tomu jen poznamenáváme, že starosta (místostarosta) je ve své funkci nepřetržitě od okamžiku zvolení do doby, kdy výkon funkce ukončí (rezignací, v důsledku odvolání, zvolení jiného apod.) To však neznamená, že nemá nárok na odpočinek, soukromé volno pro rodinu apod. Jen je do určité míry pánem svého času a záleží pouze na něm, jak své funkční povinnosti, odpočinek a soukromé záležitosti z hlediska časového zorganizuje.

II. OBECNÉ OTÁZKY ODMĚŇOVÁNÍ

1) Pravidla pro poskytování odměn členům zastupitelstva obce

Dotaz: Musí být členům zastupitelstva obce poskytnuta nějaká odměna? Kdo o tom rozhoduje?

Odměňování uvolněných i neuvolněných členů zastupitelstva obce se řídí zákonem o obcích; odměna je vyplácena za podmínek uvedených v nařízení vlády. Odměna se vyplácí z rozpočtových prostředků obce, přičemž **obec má povinnost vyplácet měsíční odměnu pouze ve vztahu k dlouhodobě uvolněným členům zastupitelstva obce** (§ 71 zákona o obcích).

Konkrétní funkce, pro které budou členové zastupitelstva uvolněni, určuje zastupitelstvo obce [§ 84 odst. 2 písm. k) zákona o obcích]. Tím, že zastupitelstvo určí tyto funkce, zároveň nepřímo stanoví, že ostatní takto „neurčené“ funkce budou vykonávány neuvolněnými členy zastupitelstva obce. Zákon o obcích přitom zastupitelstvo obce v jeho rozhodování, kolik členů bude uvolněných a kolik neuvolněných, výslovně nijak neomezuje.

Dle ustanovení § 72 zákona o obcích může být neuvolněným členům zastupitelstva obce za výkon funkce poskytnuta měsíční odměna. Její maximální výši stanoví prováděcí právní předpis (nařízení vlády). Poskytnutí měsíční odměny neuvolněnému členovi zastupitelstva obce musí schválit zastupitelstvo obce, přičemž nesmí být překročena maximální výše odměny stanovená prováděcím předpisem, tj. nařízením vlády. Dle ustanovení § 77 odst. 2 zákona o obcích se odměna neuvolněnému členovi zastupitelstva obce poskytuje ode dne, který stanoví zastupitelstvo obce. **Na jakoukoliv výši měsíční odměny nemá tedy neuvolněný člen zastupitelstva obce právní nárok, pokud ji zastupitelstvo obce zákonem stanoveným způsobem neschválí.**

Zákon o obcích rozlišuje pouze dva druhy odměn, kterými jsou **měsíční odměna a odměna při skončení funkčního období**. Jiné nároky členům zastupitelstva obce ze zákona o obcích neplynou. Pevné výše měsíčních odměn u dlouhodobě uvolněných členů zastupitelstva obce a maximální výše měsíčních odměn u neuvolněných členů zastupitelstva obce jsou stanoveny shora uvedeným prováděcím právním předpisem.

? **Dotaz: Zastupitelstvo obce má na programu stanovení výše odměny pro neuvolněné členy zastupitelstva obce včetně starosty. Jakou podobu by mělo mít příslušné usnesení?**

Dle ustanovení § 72 zákona o obcích může být neuvolněným členům zastupitelstva obce za výkon funkce poskytnuta měsíční odměna. Pokud k tomuto **fakultativnímu rozhodnutí** zastupitelstvo obce přistoupí, bude o příslušné záležitosti rozhodovat obvyklým způsobem, jako v případě jakéhokoli jiného usnesení – buď jej schválí, nebo neschválí. Zastupitelstvo obce, jakožto kolektivní orgán, vždy rozhoduje většinou, přičemž **k platnému usnesení** nebo rozhodnutí je **třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech** jeho členů (viz § 87 zákona o obcích).

Usnesení zastupitelstva obce o měsíční odměně neuvolněného člena zastupitelstva obce musí splnit několik požadavků:

- musí **určit funkce**, za které bude měsíční odměna náležet (např. za výkon funkce řadového člena zastupitelstva..., za výkon funkce člena/předsedy výboru..., za souběh výkonu funkce řadového člena zastupitelstva a člena/předsedy výboru... apod.),
- musí **stanovit výši** měsíční odměny (ta nesmí být vyšší než maximální částka plynoucí z nařízení vlády),
- a musí **stanovit den**, od kterého je měsíční odměna poskytována.

Všechny tyto náležitosti vyplývají z § 72 a § 77 odst. 2 zákona o obcích. Není přímo nezbytné, aby je usnesení uvádělo výslovně, z přijatého usnesení by však měly vždy **jednoznačně vyplývat** (zastupitelstvo např. může stanovit, že měsíční odměna za výkon funkce náleží ode dne zvolení do této funkce). Je vhodné, když usnesení zastupitelstva pamatuje i na takové případy, kdy někdo začne vykonávat funkci v průběhu volebního období (tj. případ nástupu náhradníků na uvolněný mandát, nově obsazovaných funkcí ve výborech, v radě apod.).

Výši měsíční odměny neuvolněným členům zastupitelstev obcí lze stanovit několika způsoby:

- a) Zastupitelstvo schválí **určitou konkrétní částku v korunách**, buďto v maximální nebo jakékoliv nižší hodnotě dle přílohy č. 1 nařízení vlády.
- b) Zastupitelstvo schválí **určitý podíl z maximální částky**, např. v procentech. V tomto případě doporučujeme přesně specifikovat konkrétní funkci ve spojení s maximální (stoprocentní) výší měsíční odměny, z níž by se procentuální částka vypočítala tak, aby nevznikly pochybnosti ohledně vůle zastupitelstva obce směřující ke stanovení výše měsíční odměny.
- c) Zastupitelstvo přijme usnesení s odkazem na **„maximální výši“ měsíční odměny** bez určení konkrétní částky. Tento způsob [popř. postup dle bodu b)] lze též akceptovat, ovšem za výše uvedeného předpokladu, že alespoň z kontextu vyplývá, za kterou funkci (funkce) budou členové zastupitelstva odměňováni,

a pokud je z usnesení zřejmé, zda se maximum (popř. podíl z maxima) vztahuje k aktuálně platnému nařízení vlády, nebo též k nařízením vlády platným v budoucnu v případě přijetí legislativních změn. Zastupitelstvo svým rozhodnutím **projevilo vůli poskytovat měsíční odměny neuvolněným členům zastupitelstva v maximální výši**; pokud je usnesení v této věci přijato nadpoloviční většinou všech členů zastupitelstva obce, je platné. Konkrétní výši měsíční odměny lze potom snadno vypočítat, neboť se jedná o součet pevné složky v maximální výši za výkon konkrétní funkce a maximální výše příplatku podle počtu obyvatel.

Obecně však doporučujeme, aby zastupitelstvo obce schválilo konkrétní částku a případně určilo, zda bude měsíční odměna poskytována za jednu či více funkcí. Pouhý odkaz na příslušné nařízení vlády **bez jakékoliv bližší specifikace výše měsíční odměny**, ať už v maximální či jiné částce, je zcela **nedostatečný** (v důsledku nejednoznačnosti).

Pokud obec přijme ne zcela konkrétní usnesení, vystavuje se riziku nejasností ve vztahu k přesnému určení obsahu přijatého usnesení. To může vést ke špatné interpretaci daného usnesení, zpochybnění nároku členů zastupitelstva obce, nebo dokonce faktické nevykonatelnosti usnesení. Samozřejmě to také může vést k výplatě měsíčních odměn v rozporu s vůlí zastupitelstva obce nebo dokonce v rozporu se zákonem, což by představovalo neoprávněný výdaj z rozpočtu obce, resp. neoprávněný příjem příslušného člena zastupitelstva obce. Je proto **nutné, aby formulace přijatých usnesení neumožňovala více výkladů**. Obecně platí, že usnesení zastupitelstva obce by měla být vždy jasná a srozumitelná pro všechny, tedy jak pro zastupitelstvo obce a občany obce, tak i např. pro orgány dozoru nad zákonností právních aktů vydávaných obcemi a pro orgány přezkumu hospodaření obcí.

2) Rozdíly mezi výkonem funkce (včetně poskytování odměny) uvolněného a neuvolněného člena zastupitelstva obce

Dotaz: Je nějaký rozdíl mezi výkonem funkce uvolněného člena a neuvolněného člena zastupitelstva obce?

Obecné právní postavení z hlediska mandátu uvolněného i neuvolněného člena zastupitelstva obce je z pohledu zákona o obcích stejné. Rozdíl spočívá v rozsahu výkonu funkce a v odlišném způsobu odměňování.

Členům zastupitelstva obce, kteří jsou pro výkon funkce dlouhodobě uvolněni (tj. vzniká u nich překážka v práci na straně zaměstnance a zaměstnavatel má povinnost poskytnout jim pracovní volno pro výkon veřejné funkce), a členům zastupitelstva obce, kteří před zvolením do funkce člena zastupitelstva obce

nebyli v pracovním poměru, ale vykonávají funkci ve stejném rozsahu jako dlouhodobě uvolnění členové zastupitelstva obce, poskytuje obec za výkon funkce uvolněného člena zastupitelstva obce odměnu podle zákona o obcích. **Nárok na odměnu vyplývá ze zákona o obcích**, přičemž odměna musí být vyplacena v souladu s platným nařízením vlády.

Podle ustanovení § 71 odst. 4 zákona o obcích ostatním členům zastupitelstva obce (tzn. neuvolněným členům zastupitelstva obce), jsou-li v pracovním poměru, poskytne zaměstnavatel pro výkon funkce pracovní volno s náhradou mzdy; rozsah doby potřebné k výkonu funkce v konkrétním případě určí obec. Neuvolněným členům zastupitelstva obce, kteří nejsou v pracovním nebo jiném obdobném poměru, poskytuje obec náhradu výdělku ušlého v souvislosti s výkonem jejich funkce paušální částkou. Pouze zastupitelstvo obce rozhodne v samostatné působnosti, zda bude člen zastupitelstva obce vykonávat svou funkci jako dlouhodobě uvolněný nebo neuvolněný.

Uvolněný člen zastupitelstva obce má na rozdíl od neuvolněného člena zastupitelstva obce zákonný nárok na odměnu, a to ode dne, kdy byl zvolen či jmenován do funkce, za kterou odměna náleží. **Poskytnutí měsíční odměny neuvolněnému členovi zastupitelstva obce vždy schvaluje zastupitelstvo obce**, přičemž nesmí být překročena maximální výše odměny stanovená platným prováděcím předpisem, tj. nařízením vlády. Na jakoukoliv výši měsíční odměny nemá tedy neuvolněný člen zastupitelstva obce právní nárok, pokud ji zastupitelstvo zákonem stanoveným způsobem neschválí (§ 72 zákona o obcích). Dle ustanovení § 77 odst. 2 zákona o obcích se přitom odměna poskytuje ode dne, který stanoví zastupitelstvo obce.

Podotýkáme, že zastupitelstvo obce může svým usnesením změnit výkon funkce uvolněného člena zastupitelstva na neuvolněného člena zastupitelstva a naopak.

Dotaz: Do jaké míry může zastupitelstvo obce regulovat odměnu neuvolněným členům zastupitelstva?

Jedině zastupitelstvo obce je **oprávněno kdykoli** se na svém zasedání **usnést, jak na samotném stanovení odměny** pro neuvolněné členy zastupitelstva, **tak i na změně** výše odměny pro tyto členy. Rozhodnutí o změně výše odměny lze pak v souvislosti se zastupitelstvem obce chápat jako jeho pravomoc (zastupitelstvo obce může k danému kroku přistoupit a nemusí), a též i jako jeho povinnost v případě, kdy má k oné změně fakticky dojít a existuje k ní vůle – tzn., že bez přijetí nového usnesení, nebo doplnění toho původního, nevzniká nic „automaticky“ (pokud jsou v původním usnesení např. přesně stanovené částky či osoby a mají je nahradit jiné částky či osoby).

Měsíční odměny za výkon funkce neuvolněným členům zastupitelstva mohou být stanoveny „obecně“, tedy ve vztahu ke každému členovi zastupitelstva

obce, nebo např. ke každému starostovi či místostarostovi, kterého obec má nebo v budoucnu bude mít. Zastupitelstvo obce však může rozhodnout i o odměně pouze pro některé funkce (např. pouze pro předsedy výborů), nebo může omezit poskytnutí měsíční odměny za výkon funkce člena zastupitelstva obce pouze ve vazbě na konkrétního zastupitele, jenž tuto funkci vykonává. **Není povinností zastupitelstva obce stanovit vždy vyšší odměn svým neuvolněným členům.** Dokonce je možné, aby zastupitelstvo obce již jednou schválené odměny později snížilo či zcela „odebralo“. Není ani vyloučeno, aby pro stejné funkce byla stanovena rozdílná výše odměny, ať již vyšší (stále však do její maximálně přípustné výše dle přílohy č. 1 nařízení vlády), či nižší. Důvody pro stanovení rozdílné výše odměny mohou být různé, např. ohodnocení kvalitní práce některých členů zastupitelstva obce, náročnost jednotlivých funkcí, časová vytíženost apod. Jedním z důvodů může být i žádost člena zastupitelstva obce, kterou projeví vůli „vzdát se“ celé odměny či její části, nebo třeba skutečnost, že některý z členů zastupitelstva obce svou funkci řádně či třeba dlouhodobě nevykonává (např. kvůli nemoci, pravomocnému odsouzení pro spáchání trestného činu apod.). Je však žádoucí, aby zastupitelstvo obce respektovalo nepřipustnost diskriminace (viz Listina základních práv a svobod) a nestanovovalo rozdílné výše odměn jednotlivým členům zastupitelstva na základě zcela neopodstatněných nebo až absurdních důvodů (např. členství v opoziční straně, příbuzenství apod.).

3) Poskytování odměny v případě souběhu výkonu několika funkcí

Dotaz: Člen zastupitelstva obce vykonává více funkcí najednou. Jakým způsobem lze v tomto případě poskytnout odměnu?

a) Odměňování uvolněných členů zastupitelstva obce

Podle § 77 odst. 3 písm. a) zákona o obcích v případě souběhu výkonu několika funkcí **náleží uvolněnému** členovi zastupitelstva obce měsíční odměna podle funkce, za kterou se poskytuje **nejvyšší odměna**. Není tedy možné např. uvolněnému starostovi obce přičíst k jeho měsíční odměně částku za výkon funkce člena výboru.

b) Odměňování neuvolněných členů zastupitelstva obce

Podle písm. b) téhož ustanovení zákona o obcích lze **neuvolněnému** členovi zastupitelstva obce v případě souběhu několika funkcí **poskytnout měsíční odměnu až do výše souhrnu odměn za jednotlivé funkce**. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že se jedná o:

- možnost („lze“) poskytovat odměny až do výše souhrnu odměn za výkon jednotlivé funkce, nikoliv povinnost (stejně tak může zastupitelstvo obce rozhodnout, že se neuvolněnému členovi zastupitelstva bude poskytovat

odměna jen za náročnější funkci, nebo že se za náročnější funkci bude poskytovat celá odměna a za méně náročnou jen polovina apod.),

- účel citovaného ustanovení je směřován k tomu, aby obec mohla odměnit více ty členy zastupitelstva, kteří jsou zapojeni svými funkcemi ve prospěch obce v různých orgánech obce, tj. souběh více funkcí; cit. ustanovení by nemělo být používáno (resp. zneužíváno) k tomu, jak zvýšit odměnu všem neuvolněným členům zastupitelstva bez rozdílu (pozn. citovaná právní úprava v zákoně i v nařízení vlády je jen pro členy zastupitelstva obce, tj. všechny sazby odměn počítají s tím, že jde o členy zastupitelstva obce),
- sčítat odměny za výkon funkce nelze s odvoláním na nařízení vlády, ale jen s odvoláním na ustanovení § 77 odst. 3 písm. b) zákona o obcích,
- u žádné funkce se odměny za výkon jednotlivých funkcí nesčítají automaticky (ani se odměna automaticky nezvyšuje proto, že jde také o členy zastupitelstva - ba naopak, jde jen o členy zastupitelstva) - vždy to musí být z rozhodnutí zastupitelstva a jedná-li se o souběh více funkcí.

Zákon funkce, které lze honorovat v souběhu, **blíže nespecifikuje**, v zásadě jde tedy sčítat odměny za funkce uvedené ve sloupcích 6, 7 a 9 až 12 přílohy č. 1 nařízení vlády. Jestliže však **neuvolněný** člen zastupitelstva obce vykonává zároveň funkci předsedy a jako předseda je také členem **téhož výboru či komise**, odměny za tyto konkrétní funkce se **nesčítají** (např. předseda a zároveň člen téže komise obdrží odměnu pouze za výkon funkce předsedy této komise – zaujímá v komisi jediné místo, má jediný hlas atd.). Z obdobného důvodu **nelze též sčítat odměny za výkon funkce člena rady a neuvolněného starosty nebo místostarosty**. V případě výkonu funkce starosty nebo místostarosty, který je zároveň členem rady, je nutno vzít v potaz ustanovení § 84 odst. 2 písm. m) zákona o obcích, dle něhož je zastupitelstvu vyhrazeno „*volit z řad členů zastupitelstva obce starostu, místostarosty a další členy rady obce (radní) a odvolávat je z funkce*“. Dále též platí, že „*radu obce tvoří starosta, místostarosta (místostarostové) a další členové rady volení z řad členů zastupitelstva obce*“ (§ 99 odst. 3 zákona o obcích). Zákon o obcích tedy výslovně stanoví, že **starosta ani místostarosta nejsou do rady zvoleni**, ale v radě jsou zastoupeni právě z toho titulu, že vykonávají funkce starosty a místostarosty. Řečeno jinými slovy, členství v radě je odvozeno od funkce starosty nebo místostarosty a se zánikem funkce starosty nebo místostarosty zaniká i členství v radě (§ 99 odst. 4 zákona o obcích). Dle našeho názoru proto z logiky věci vyplývá, že v případě funkce místostarosty a radního v jedné osobě se **nejedná o výkon jednotlivých funkcí**, což je předpokladem pro možnost poskytnutí souhrnné odměny.

V ostatních případech souběhu více funkcí přísluší zastupitelstvu obce rozhodnutí o tom, zda a jakým způsobem se bude příslušné ustanovení zákona o obcích ve spojení s příslušným prováděcím předpisem aplikovat. Zastupi-

telstvo obce však musí měsíční odměnu jako odměnu *za souběh* konkrétních funkcí v usnesení stanovit, tj. z příslušného usnesení by mělo jasně vyplývat, že jde o měsíční odměnu za souběh funkcí. V této souvislosti doporučujeme, aby byly zcela jednoznačně v první řadě stanoveny odměny **pro konkrétní jednotlivé funkce** (každou měsíční odměnu vždy tvoří pevná složka a příplatek dle počtu obyvatel obce – blíže viz kapitola 4) a teprve **poté** bylo přijato usnesení o souhrnu odměn za dané funkce; stále přitom platí, že sazby pro funkce neuvolněných členů zastupitelstva uvedené v příloze č. 1 nařízení vlády představují pouze maximální možné výše, zastupitelstvo tudíž **může schválit jakékoli nižší měsíční odměny**.

4) Zásady poskytování příplatku podle počtu obyvatel

Dotaz: Lze neuvolněnému členovi zastupitelstva obce, který vykonává více funkcí a odměna byla zastupitelstvem obce schválena jako souhrn odměn za jednotlivé funkce, poskytnout příplatek ke každé dílčí odměně?

Vzhledem k tomu, že podle § 77 odst. 3 písm. b) zákona o obcích lze **neuvolněnému** členovi zastupitelstva obce poskytnout měsíční odměnu až do výše souhrnu odměn za jednotlivé funkce a každá odměna se obecně stanoví jako součet pevné složky podle vykonávané funkce a příplatku podle počtu obyvatel, Ministerstvo vnitra zastává názor, že příplatek podle sloupce 13 přílohy č. 1 nařízení vlády **lze poskytnout ke každé dílčí odměně**. Avšak **příplatek za počet obyvatel se neposkytuje jako samostatná „odměna“, ale v rámci stanovené měsíční odměny**, tj. v součtu s pevnou složkou (viz § 73 odst. 1 zákona o obcích).

Podle § 2 odst. 1 nařízení vlády jsou měsíční odměny podle příloh tohoto nařízení stanoveny ve výši, která by obcí **mohla být maximálně poskytnuta**. Pokud by se obec rozhodla podle § 77 odst. 3 písm. b) zákona o obcích poskytnout **neuvolněnému** členovi zastupitelstva obce měsíční odměnu stanovenou jako souhrn odměn za jednotlivé funkce, mohla by výši těchto jednotlivých odměn (jak jejich pevných složek, tak příplatků za počet obyvatel) poskytnout v maximální výši, nebo je přiměřeně snížit, a to snížit odměny za každou jednotlivou souběžně vykonávanou funkci nebo jen jednu z nich. Stanovení výše odměn podle tohoto nařízení vlády tedy také připouští, že např. odměny nemusí být vypláceny žádné nebo že jen příplatek bude nulový. **Možnost poskytnutí příplatku v rámci všech dílčích odměn však obec, podle našeho názoru, má.**

Dotaz: Lze do počtu obyvatel obce pro účely stanovení výše příplatku zahrnout také cizince žijící na území obce?

Podle ustanovení § 73 odst. 1 zákona o obcích se při určování výše příplatku podle počtu obyvatel vychází z počtu obyvatel, kteří jsou k 1. lednu příslušného kalendářního roku hlášení v obci k trvalému pobytu (počet obyvatel se zaokrouh-

luje na celé stovky nahoru). Citované ani jiné ustanovení zákona o obcích neobsahuje podmínku, že by se do počtu obyvatel pro stanovené účely měli zahrnout jen občané České republiky. Je třeba připustit, že obyvatelem obce může být i cizinec, i když pro účely určení výše příplatku podle počtu obyvatel musí být splněna podmínka, že příslušná osoba je v obci **hlášena k trvalému pobytu**.

Ve vztahu k předmětné otázce je dle našeho názoru rozhodující institut trvalého pobytu (od něhož je třeba odlišovat jakoukoliv jinou, časově omezenou formu pobytu cizince na území ČR včetně „pobytu dlouhodobého“) a nikoliv skutečnost, zda jsou údaje o dotčených osobách evidovány na základě zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů, nebo na základě jiného právního předpisu. Institut trvalého pobytu cizinců je přitom platnou legislativou upraven, konkrétně zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, popř. zákonem č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů. Z tohoto důvodu je dle našeho názoru možno zohlednit při stanovení výše příplatku za počet obyvatel všechny cizince, kterým byl povolen trvalý pobyt.

Dotaz: Z jakých zdrojů lze vycházet při zjišťování počtu obyvatel?

I když zákon o obcích v předmětném ustanovení § 73 nekonkretizuje zdroj požadovaných informací, lze vycházet z dikce zákona o obcích, jenž uvádí obyvatele, kteří jsou „hlášeni“ v obci k trvalému pobytu. V tomto smyslu preferujeme zákonem předpokládanou evidenci osob přihlášených k trvalému pobytu v obci.

V souladu se zákonem č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů, a dalšími souvisejícími právními předpisy vztahujícími se k problematice základních registrů, byl zahájen ostrý provoz systému základních registrů, který má sloužit mj. jako základní informační systém pro potřeby veřejné správy včetně obcí. Jedním ze základních registrů je **registr obyvatel**, v němž jsou vedeny referenční údaje o fyzických osobách. Jedná se o občany ČR a EU, cizince s povolením pobytu v ČR a cizince, kterým byla na území České republiky udělena mezinárodní ochrana formou azylu nebo doplňkové ochrany. Zdrojem dat jsou současné relevantní evidence. Registr sdílí potřebná data s ostatními základními registry. Jeho správcem je Ministerstvo vnitra (Správa základních registrů).

Ministerstvo vnitra společně se Správou základních registrů připravilo, zejména pro ty úřady, které nemají zaregistrovaný svůj agendový informační systém, službu umožňující **hromadný výdej údajů z registru obyvatel a z agendového informačního systému evidence obyvatel**. Tento postup zjednodušuje získávání aktuálních údajů o obyvatelech, kteří mají pobyt na území obce, přičemž

nahrazuje dřívější praxi poskytování tzv. „změnových sestav“ obecními úřady s rozšířenou působností obcím I. a II. typu. Získávání referenčních údajů z registru obyvatel a z agendového informačního systému evidence obyvatel je od 10. března 2014 možné prostřednictvím elektronického formuláře „Žádost o využití údajů z Registru obyvatel a agendového informačního systému evidence obyvatel“ na Portálu veřejné správy. Na základě žádosti úřadu, zasláné do datové schránky Správy základních registrů, bude do datové schránky příslušné obce odeslán soubor s příslušnou informací. Žádost o poskytnutí údajů o fyzických osobách, které mají pobyt na území příslušné obce, může podat statutární zástupce obce nebo jím pověřená osoba. Každý výdej osobních údajů z těchto systémů se řídí zákonem o ochraně osobních údajů a žádost je nutné podat vždy minimálně 15 pracovních dní před požadovaným datem zpracování.

Pro usnadnění práce úřadů se získáváním dat z těchto systémů byl pro potřeby obcí vytvořen podrobný manuál, který je publikován na webových stránkách Správy základních registrů, Ministerstva vnitra ČR a na Portálu veřejné správy.

Pro úplnost uvádíme, že provozovatelem a správcem informačního systému cizinců je podle § 163 odst. 1 písmeno c) zákona o pobytu cizinců **Ředitelství služby cizinecké policie**. Lze tedy v rámci zjišťování celkového údaje o osobách (cizincích) majících trvalý pobyt na území obce vycházet též z evidence vedené Policií ČR v informačním systému cizinců podle zákona o pobytu cizinců. Dále jsou na internetových stránkách Ministerstva vnitra v sekci Informační servis – Statistiky (viz <http://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-pocty-obyvatel-v-obcich.aspx>) každoročně zveřejňovány **informativní počty** občanů ČR a cizinců v jednotlivých obcích k 1. lednu příslušného kalendářního roku.

Podotýkáme ovšem, že **odpovědnost** za stanovení počtu obyvatel k 1. lednu daného kalendářního roku je vždy **primárně na obci**. Na obci by bylo vždy rovněž prokázat, jakým způsobem postupovala při stanovení počtu obyvatel k 1. lednu při eventuálním posuzování zákonnosti usnesení zastupitelstva obce, případně při přezkoumání hospodaření územních samosprávných celků.

Dotaz: Jaký dopad má na stanovení příplatku situace, kdy počet obyvatel hlášených k trvalému pobytu v obci poklesne v průběhu kalendářního roku pod hranici „stovky“ (např. z 503 na 498)?

I v této situaci nadále platí dikce ustanovení § 73 odst. 1 zákona o obcích, která stanoví: „*Měsíční odměna je peněžité plnění poskytované měsíčně podle druhu vykonávané funkce a podle počtu obyvatel obce ve výši a za podmínek, které stanoví prováděcí právní předpis. Měsíční odměnu tvoří pevná složka stanovená podle druhu vykonávané funkce a příplatek podle počtu obyvatel obce. Při určení výše příplatku podle počtu obyvatel obce se vychází z počtu obyvatel, kteří jsou k 1. lednu příslušného kalendářního roku hlášeni v obci k trvalému pobytu. Počet obyvatel obce se zao-*

krouhluje na celé stovky nahoru.“ Pokud tedy v průběhu kalendářního roku poklesne v řádech „100“ počet obyvatel (hlášených v obci k trvalému pobytu) po jeho zaokrouhlení na celé stovky nahoru, **důsledek této změny bude rozhodný až k 1. lednu následujícího kalendářního roku.** Pro odměnu v běžném kalendářním roce je rozhodující počet obyvatel k 1. lednu příslušného kalendářního roku.

Dále je třeba upozornit, že pokles obyvatel (503 obyvatel se zaokrouhlovalo na 600, 498 obyvatel se zaokrouhlí na 500) se projeví „jen“ v poklesu měsíční odměny **uvolněných členů zastupitelstva a z neuvolněných funkcí jen u starosty, místostarosty, event. předsedy zvláštního orgánu nebo komise pověřené výkonem státní správy** (viz funkce uvedené ve sl. 1 až 7 přílohy č. 1 nařízení vlády), neboť **jen pro tyto funkce je** v příplatku za počet obyvatel **rozhodných každých 100 obyvatel.** Pro ostatní neuvolněné funkce (dle sl. 9 až 12 přílohy č. 1) se příplatek za každých 100 obyvatel nekalkuluje - u nich je rozhodných nejméně 1000 obyvatel (příplatek za počet obyvatel dle sloupce 13 se připočítává v absolutní hodnotě **a počtem stovek**, resp. tisícovek ve větších obcích a městech, **se násobí**).

Každá obec by si měla k 1. lednu příslušného kalendářního roku zjistit aktuální údaj o počtu obyvatel s trvalým pobytem v obci. Pokud se po jeho zaokrouhlení na celé 100 nahoru tento počet v řádech stovek změnil, je nutné neprodleně řešit dopad této změny na nárokovou výši uvolněných členů zastupitelstva obce (event. také dopad této změny na maximální výši odměn neuvolněných členů zastupitelstva obce).

5) Vyplácení měsíční odměny členům zastupitelstva obce

Dotaz: Kdy a jakým způsobem má být členům zastupitelstva obce odměna vyplácena?

Charakteristika měsíční odměny je popsána v § 73 odst. 1 zákona o obcích. Jedná se o peněžitě plnění **poskytované měsíčně** podle druhu vykonávané funkce a podle počtu obyvatel obce ve výši a za podmínek, které stanoví příslušný prováděcí předpis, tj. nařízení vlády. Dále je třeba vzít v úvahu ustanovení § 76 zákona o obcích, které je v současné době jediným ustanovením zákona o obcích, jež výslovně odkazuje na zákoník práce. Podle tohoto ustanovení se zákoník práce a další právní předpisy, které upravují platové poměry zaměstnanců obcí, **vztahují i na splatnost a výplatu odměn členům zastupitelstva obce**, a to včetně srážek z těchto odměn. Pro dané účely se odměna členů zastupitelstva obce posuzuje jako plat zaměstnanců obce v pracovním poměru, obec se posuzuje jako zaměstnavatel a členové zastupitelstva obce se posuzují jako zaměstnanci. Výše uvedené se týká uvolněných i neuvolněných členů zastupitelstva obce. **Obecně lze konstatovat, že nelze stanovit splatnost a výplatu této odměny s jiným časovým intervalem než měsíčním, např. čtvrtletně.** Pro úplnost dodáváme, že

podrobněji je problematika splatnosti a výplaty platu zaměstnanců (a v souladu s § 76 zákona o obcích tedy i odměn členů zastupitelstva obce) obsažena v § 141 až 144 zákoníku práce. Řečeno jinými slovy, na vyplácení konkrétní výše měsíční odměny **vzniká neuvolněnému členovi zastupitelstva obce nárok poté, co ji zastupitelstvo obce zákonem stanoveným způsobem schválilo** a obec je následně povinna tuto odměnu vyplácet.

Podle shora uvedených ustanovení se při výplatě odměny postupuje obdobně jako při výplatě mzdy nebo platu, tedy odměna je vyplacena **nejpozději v kalendářním měsíci následujícím po měsíci, ve kterém vzniklo zaměstnanci (členovi zastupitelstva) právo na mzdu nebo plat**. Pokud z nějakého důvodu nevykoná člen zastupitelstva obce svou funkci po celý měsíc, např. vzhledem ke vzniku, nebo naopak zániku mandátu, vyplatí se mu **aliquotní část** měsíční odměny, a to podle počtu kalendářních dní v příslušném měsíci (aliquotní díl za 13 dnů měsíce ledna je 13 krát jedna jednatřicetina, za 13 dnů měsíce února, v nepřestupném roce je 13 krát jedna osmadvacetina, za 13 dnů měsíce dubna je 13 krát jedna třicetina z částky příslušné měsíční odměny).

Podle § 3 odst. 2 nařízení vlády platí, že *měsíční odměna členům zastupitelstev **nenáleží ode dne následujícího po dni, kdy jim zanikl mandát, anebo byli odvoláni z funkce nebo se vzdali funkce, za jejíž výkon jim byla odměna vyplácena.***

? *Dotaz: Lze odměnu členům zastupitelstva obce vyplácet zpětně, tedy například k 1. lednu 2014, ačkoli o stanovení výše této odměny rozhodlo zastupitelstvo obce později?*

Dle ustanovení § 77 odst. 2 zákona o obcích se odměna neuvolněnému členovi zastupitelstva obce poskytuje ode dne, který stanoví zastupitelstvo obce. Zákon o obcích tento „rozhodný okamžik“ blíže nespecifikuje. Z logiky věci však platí, že odměnu nelze přiznávat zpětně, takže rozhodným dnem může být **nejdříve den přijetí příslušného usnesení zastupitelstva** obce (rozhodnutí zastupitelstva je podmínkou vzniku nároku a nemůže působit retroaktivně).

Ministerstvo vnitra zastává názor, že nárok člena zastupitelstva obce na určitou výši odměny **nemůže být založen se zpětnou platností**, tedy nikoliv dříve, než zastupitelstvo o této věci rozhodlo, jelikož argumentačně lze tento závěr podpořit mj. tím, že opačný výklad by ve svém důsledku připouštěl schválení odměny i za několik let zpětně, což nepochybně není cíl sledovaný zákonem. Kromě toho lze analogicky vyjít i z nároku na odměnu uvolněného člena zastupitelstva obce, kterému rovněž náleží odměna ode dne, kdy byl zvolen do funkce anebo ode dne, kdy zastupitelstvo rozhodlo, že určitá funkce bude vykonávána jako uvolněná, nikoliv za celý kalendářní měsíc.

6) Zákonné odvody a jiné srážky z odměn členů zastupitelstva obce

Dotaz: Jaká pravidla platí pro zákonné odvody z odměn členů zastupitelstva obce?

Problematika zákonných odvodů (povinných srážek) z odměn není obsahem zákona o obcích ani nařízení vlády, nýbrž je upravena zvláštními právními předpisy, které nejsou v gesci Ministerstva vnitra. Zákon o obcích pouze v § 76 stanovuje, že *splatnost a výplata odměny členům zastupitelstva obce, jakož i srážky z odměny se řídí právními předpisy upravujícími platové poměry zaměstnanců obcí a zákoníkem práce.*

V této souvislosti odkazujeme na **speciální právní úpravu** obsaženou v zákoně č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a v zákoně č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů, náležející do věcné příslušnosti **Ministerstva zdravotnictví** (zdravotní pojištění) a **Ministerstva práce a sociálních věcí** (sociální pojištění). V souvislosti s nemocenským a důchodovým pojištěním podotýkáme, že Ministerstvo práce a sociálních věcí je též věcně příslušné k výkladu zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, přičemž je zároveň dle tohoto zákona jedním z orgánů nemocenského pojištění (dalšími jsou pak např. okresní správy sociálního zabezpečení a Česká správa sociálního zabezpečení).

Konkrétní záležitosti proto doporučujeme konzultovat s příslušnými resorty, jimiž jsou:

- Ministerstvo financí (daň z příjmu fyzických osob),
- Ministerstvo práce a sociálních věcí (pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti)
- a Ministerstvo zdravotnictví (pojistné na veřejné zdravotní pojištění).

Doplňujeme, že základní informace k zákonným srážkám z odměn členů zastupitelstev obcí jsou podrobněji obsaženy v Metodickém doporučení k činnosti územních samosprávných celků č. 6.1 *Správa obce v době mezi konáním voleb do zastupitelstva obce a zvolením nových obecních orgánů.*

Dotaz: Může být na odměnu člena zastupitelstva obce uvalena exekuce?

Občanský soudní řád stanoví v § 299 odst. 1, že ustanovení o výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy se použijí i na výkon rozhodnutí srážkami z platu, z odměny z dohody o pracovní činnosti, z odměny za pracovní nebo služební pohotovost, **z odměny členů zastupitelstva územních samosprávných celků** a z dávek stát-

ni sociální podpory a péčovské péče, které nejsou vyplaceny jednorázově. Zákoník práce a další právní předpisy, které upravují platové poměry zaměstnanců obcí, se vztahují i na splatnost a výplatu odměn členům zastupitelstva, a to včetně srážek z těchto odměn. Toto se týká nejen uvolněných členů zastupitelstva obce, ale i těch neuvolněných. Zákoník práce stanoví v § 146 písm. a), že srážky ze mzdy smějí být provedeny jen v případech stanovených tímto zákonem nebo zvláštním zákonem. Podle § 147 odst. 2 zákoníku práce se exekuce vedená soudním exekutorem řídí zvláštním právním předpisem, tj. občanským soudním řádem a exekucním řádem.

Z výše uvedeného lze tudíž vyvodit, že občanský soudní řád vztahuje výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy na odměny členů zastupitelstva územních samosprávných celků. Na srážky z těchto odměn, včetně odměn neuvolněných členů zastupitelstva obce, **se vztahuje zákoník práce, který připouští srážky ze mzdy na základě zvláštního právního předpisu**, tj. i srážky exekucní podle občanského soudního řádu a exekucního řádu. Lze tedy mít za to, že § 299 odst. 1 občanského soudního řádu se vztahuje i na odměny zastupitelů obce a že **na tyto odměny lze vést exekuci srážkami ze mzdy**.

7) „Krácení“ měsíční odměny za výkon funkce člena zastupitelstva obce

? **Dotaz: V jakých konkrétních případech se členům zastupitelstva obce odměna krátí? Náleží členovi zastupitelstva obce odměna i v době jeho nemoci?**

Obecně lze konstatovat, že důvody, kdy členovi zastupitelstva obce nenáleží odměna za výkon funkce, jsou taxativně vyjmenovány v ustanovení § 73 odst. 3 zákona o obcích. Znění § 73 odst. 3 zákona o obcích účinné od 1. ledna 2009 výslovně stanoví, že jde výhradně o **uvolněného člena zastupitelstva obce (Nevykonává-li uvolněný člen zastupitelstva obce funkci z důvodu *dočasné pracovní neschopnosti, karantény, těhotenství nebo péče o dítě do 3 let věku, měsíční odměna mu nenáleží, nestanoví-li se jinak v odstavci 4; v kalendářním měsíci, v němž z těchto důvodů uvolněný člen zastupitelstva obce vykonával funkci jen po část měsíce, náleží mu měsíční odměna v poměrné výši.)*** **Obci tedy nevyplývá ze zákona povinnost (resp. možnost) krátit zastupitelstvem obce již stanovenou měsíční odměnu neuvolněnému členovi zastupitelstva obce z důvodu jeho dočasné pracovní neschopnosti (nemoci), těhotenství, mateřství apod.** (Pozn.: od toho je nutné odlišit vyhrazenou působnost zastupitelstva obce „stanovit odměnu neuvolněným členům zastupitelstva“, a to i stanovit ji nově v průběhu volebního období všem, nebo jen některým členům zastupitelstva).

Návazně také úprava v § 73 odst. 4 zákona o obcích, která pak stanovuje, jaká náhrada za dobu nemoci nebo karantény náleží, se týká jen **uvolněných členů zastupitelstva obce**. Na základě stávající právní úpravy platí, že uvolněnému členovi zastupitelstva obce

- a) za první 3 dny nemoci (**včetně soboty a neděle**) měsíční odměna ani žádná její náhrada nenáleží,
- b) odměna s výpočtem dle § 73 odst. 4 zákona o obcích náleží za dobu od 4. do 14. kalendářního dne nemoci (a od 1. do 14. dne karantény), a to za každý kalendářní den, tj. včetně sobot a nedělí,
- c) pokud doba nemoci (karantény) přesahuje 14 dní, od 15. dne nemoci (karantény) nastupuje režim dávek nemocenského pojištění podle zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců, prostřednictvím příslušné okresní správy sociálního zabezpečení.

Pro úplnost uvádíme, že výpočet denní částky odměny, která náleží za jeden den nemoci v období od 4. do 14. dne nemoci je komplikovaný, protože se zde analogicky aplikuje již složitý výpočet dávek nemocenského pojištění podle zákona č. 187/2006 Sb., který platí i pro jiné skupiny plátců nemocenského pojištění. Obecně tedy platí následující:

- podle ustanovení § 73 odst. 4 zákona o obcích náleží od 4. do 14. dne nemoci za každý kalendářní den měsíční odměna ve výši 60 % jedné třicetiny měsíční odměny, dále jen „1/30“, přičemž se vypočtená „1/30“ upraví stejným způsobem, jakým se upravuje denní vyměřovací základ pro stanovení nemocenské z nemocenského pojištění (viz věta druhá cit. ustanovení), tj. teprve z takto upravené (dále redukované) „1/30“ se počítá 60 %,
- způsob redukce „1/30“ vyplývá z ustanovení § 21 odst. 1 písm. a) zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění: do částky první redukční hranice se počítá 90 %, z částky nad první redukční hranici do druhé redukční hranice se počítá 60 %, z částky nad druhou redukční hranici do třetí redukční hranice se počítá 30 % a k částce nad třetí redukční hranici se nepřihlíží,
- výši redukčních hranic vyhláší Ministerstvo práce a sociálních věcí ve Sbírce zákonů sdělením na **každý jednotlivý kalendářní rok** (dle ustanovení § 22 odst. 3 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění). Redukční hranice pro rok 2014 pak vyplývají ze sdělení Ministerstva práce a sociálních věcí č. 331/2013, kterým se vyhláší pro účely nemocenského pojištění výše redukčních hranic pro úpravu denního vyměřovacího základu platných v roce 2014 (I. 865 Kč, II. 1 298 Kč, III. 2 595 Kč),
- jen polovina jindy nárokové denní odměny za nemoc náleží, pokud si nemocný svůj stav přivodil způsobem uvedeným v § 31 zákona o nemocenském pojištění (tj. při rvačce, opilosti či páchání úmyslného trestného činu apod.),
- výsledná částka se zaokrouhluje na celé koruny nahoru.

V souvislosti s výše uvedeným upozorňujeme, že právní úprava je předmětem častých legislativních změn, tudíž je potřeba ji soustavně sledovat nebo předmětnou problematiku pro jistotu konzultovat s příslušnými orgány nemocenského pojištění.

Dotaz: Je možné odměnu nějakým způsobem pokrátit nebo nevyplatit, pokud se člen zastupitelstva obce např. neúčastní zasedání zastupitelstva obce?

Výkon funkce člena zastupitelstva obce je veřejnou funkcí, přičemž práva a povinnosti při výkonu veřejné funkce upravuje zákon o obcích a některé další zákony. **Nelze se však domnívat, že za výkon veřejné funkce se považuje pouze účast na zasedáních zastupitelstva obce, rady obce, výborů či komisí.** V tomto smyslu je zapotřebí měsíční odměnu chápat jako paušální odměnu za výkon veřejné funkce, přičemž vzniká obci povinnost tuto odměnu ze svých rozpočtových prostředků poskytovat členům zastupitelstva obce, kteří jsou pro výkon funkce dlouhodobě uvolněni.

Zákon nezná jinou formu odměňování členů zastupitelstva obce za výkon funkce než měsíční odměnu ve smyslu „měsíčního paušálu“ (s výjimkou „odměny při skončení funkčního období“, dle ust. § 75 odst. 1, 2, a 7 zákona o obcích, event. analogické odměny při zániku mandátu či ukončení výkonu funkce v průběhu volebního období dle ust. § 75 odst. 3 a 4 zákona o obcích, které však náležejí jen po výkonu některých, zákonem taxativně určených funkcí a za zákonem přesně stanovených podmínek), tj. nezná formu odměňování „úkolem“ či sazbou za jedno zasedání/jednání, za jeden den apod.

Členové zastupitelstva jsou povinni vykonávat svůj mandát osobně v souladu se svým slibem (a nejsou přitom vázáni žádnými příkazy). **Zákon však nestanoví žádné sankce**, pokud tomu tak není. Zastupitelstvo je kolektivním orgánem, který je ze své činnosti odpovědný především občanům – voličům. Ačkoliv tedy člen zastupitelstva je obecně povinen plnit úkoly uložené mu orgány obce, jejichž je členem, je věcí jeho osobního uvážení a politické odpovědnosti, jakým způsobem bude mandát vykonávat (včetně účasti na zasedání zastupitelstva a plnění uložených úkolů). **Sankční prvky** (krácení či nevyplácení odměny např. z důvodu neúčasti na jednání orgánů obce) **nelze s poskytováním odměny nijak spojovat**, neboť zákon o obcích ve vztahu k odměňování členů zastupitelstva obce žádné sankce neukládá, a v zásadě ani neumožňuje.

Na druhou stranu, jestliže některý z neuvolněných členů zastupitelstva obce trvale a dlouhodobě nevyvíjí ve vztahu ke své funkci žádnou činnost ve prospěch obce a nadto se ani nezúčastňuje zasedání zastupitelstva obce (bez omluvy), tj. fakticky svou **funkci nevykonává**, je jen věcí zastupitelstva obce, zda v průběhu volebního období k této situaci přihlédne, ve srovnání s aktivními členy zastu-

pitelstva obce (zastupitelstvo obce může, ale nemusí odměnu za výkon funkce neuvolněného člena zastupitelstva obce stanovit).

Dotaz: Pokud je v obci zvolena starostka obce a tato nastoupí na mateřskou dovolenou, bude jí i nadále náležet měsíční odměna v dosavadní výši?

Z hlediska zákona o obcích těhotenství a mateřství může a nemusí být překážkou výkonu funkce starostky, za níž přísluší měsíční odměna. Zákon o obcích s těhotenstvím a mateřstvím členky zastupitelstva obce počítá v ustanovení § 73 odst. 3 zákona o obcích – avšak pro tento případ stanoví jen to, že „**Nevykonávaní uvolněný člen zastupitelstva funkce z důvodu dočasné pracovní neschopnosti, karantény, těhotenství nebo péče o dítě do 3 let věku, měsíční odměna mu nenáleží.**“ Nic víc. Zda bude starostka obce v době těhotenství a mateřství **vykonávat** v plném rozsahu svou funkci uvolněné starostky, je věcí jejího osobního rozhodnutí.

Řada souvisejících záležitostí je však též věcí samostatné působnosti obce – zabezpečení chodu obecního úřadu, rozsah úředních hodin pro veřejnost, v jakém rozsahu bude starostce umožněno vykonávat svůj úřad z domu (zda na vlastní náklady či prostřednictvím nainstalované výpočetní techniky v majetku obce) aj. Vedle toho není ani těhotenství a mateřství starostky na překážku tomu, aby zastupitelstvo obce ve své vyhrazené působnosti v této době změnilo charakter výkonu funkce starostky z formy uvolněné na neuvolněnou nebo aby starostku i v této době z funkce odvolalo (s čímž se pak pojí rozdílné nároky na její měsíční odměnu za výkon funkce). Důvodem pro její odvolání ovšem nemůže být primárně její těhotenství či mateřství, neb jde o její zaručené rodičovské právo ve smyslu Listiny základních práv a svobod.

Pro úplnost je třeba poznamenat, že obdobná práva po určitou dobu trvale pečovat o dítě do 3 let věku dítěte (ve smyslu „rodičovské dovolené“) nelze upírat ani v případě, že funkci uvolněného starosty vykonává muž a ten se rozhodne pečovat osobně a celodenně o nově narozené dítě.

Dotaz: Zastupitelstvo obce schválilo výši měsíční odměny všem neuvolněným členům zastupitelstva. Někteří členové zastupitelstva obce se chtějí této odměny vzdát ve prospěch obce. Je to v souladu se zákonem?

Žádný právní předpis konkrétně neupravuje podmínky, za nichž by se neuvolnění členové zastupitelstva obce „vzdali“ své odměny. Zákon také nezná „smluvní výši měsíční odměny“, a to ani pro případ, že by smluvená částka odměny byla nižší než nároková. Pokud zastupitelstvo obce schválí na svém zasedání určitou konkrétní výši měsíční odměny neuvolněným členům zastupitelstva obce a někteří členové zastupitelstva obce projeví ihned nebo i v budoucnu vůli „vzdát se“

celé této částky, případně její části, nelze proti tomu v obecné rovině nic namítat. Je však třeba zdůraznit, že **pokud zastupitelstvo obce schválilo konkrétní výši, mají neuvolnění členové zastupitelstva obce nárok na vyplacení této částky, tudíž obec má povinnost odměnu poskytnout.**

Z tohoto důvodu a s ohledem na zákonnou kompetenci schvalování odměn zastupitelstvem obce je v případě vůle dotčených členů zastupitelstva obce vzdát se těchto odměn vhodné, **aby zastupitelstvo obce** (na základě relevantním způsobem projevované vůle příslušného člena zastupitelstva obce, např. písemně předem nebo v rámci projednávání daného bodu na zasedání zastupitelstva obce) **svým usnesením určilo novou výši odměny, případně stanovilo, že odměna bude „nulová“ a nebude tedy v určitých případech vyplácena.** Pokud by se schválené výše odměny chtěli zříci jen někteří členové zastupitelstva obce, je zapotřebí tuto skutečnost poznamenat do zápisu z průběhu zasedání, případně přijmout v tomto ohledu usnesení.

Pakliže projeví člen zastupitelstva obce vůli vzdát se části nebo celé výše **již schválené odměny**, ať už ve prospěch obce či jiného příjemce, lze tak učinit **až po vyplacení dané výše odměny** (tedy po odvedení zákonných odvodů). Doporučujeme, aby tak bylo ze strany dotčeného člena zastupitelstva učiněno soukromoprávním a zcela jednoznačným projevem jeho vůle (jednostranným darovacím aktem, darovací smlouvou), který bude řádným dokladem pro obec, a to po zúčtování odměny, tj. z částky určené mu k výplatě.

8) Neoprávněné ne/vyplacení měsíčních odměn členům zastupitelstva obce

Dotaz: Jak má postupovat člen zastupitelstva obce, kterému vznikl nárok na některou z odměn za výkon funkce, ale obec mu ji odmítá vyplácet?

Pokud by se některý z členů zastupitelstva obce cítil ze strany obce poškozen tím, že mu obec nevyplatila všechny nárokové odměny a nedostala tak svým závazkům, lze se nápravy domáhat soudní cestou. Jelikož spory tohoto typu mají výlučně soukromoprávní charakter, jejich autoritativní řešení, obdobně jako v případě ostatních sporů pracovněprávního charakteru a sporů o náhradu škody, přísluší jen soudům. Těmto také přísluší vydávání závazných právních výkladů k dané věci. Lze však doporučit, aby se každý člen zastupitelstva obce v takovém případě vždy nejprve obrátil (průkazným způsobem, tj. nejlépe písemně) se žádostí na příslušný orgán obce (o doplatek odměny, která mu měla být vyplacena a nebyla, o poskytnutí náhrady jemu způsobené škody apod.), a až v případě neúspěchu touto cestou (dohodou ve sporu zúčastněných stran) volit cestu soudního sporu (v režimu občanského soudního řádu, který může vést k rozsudku s ulože-

ním povinnosti k plnění ze strany obce jako strany žalované, viz § 152 občanského soudního řádu, viz též § 142 a násl. o náhradě nákladů řízení).

Obec, stejně jako jiná právnická nebo fyzická osoba, vystupuje v právních vztazích svým jménem a **nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývající** (viz § 2 odst. 1 zákona o obcích), přičemž tato odpovědnost se vztahuje i k problematice odměňování členů zastupitelstva obce.

Dotaz: Jaké jsou důsledky nedodržení pravidel pro stanovení a vyplacení odměn členům zastupitelstva obce?

Za uspokojování nároků za výkon funkce člena zastupitelstva obce je odpovědná výlučně jen konkrétní obec, pro niž je funkce vykonávána. **Pokud by byla členovi zastupitelstva obce (uvolněnému i neuvolněnému) vyplacena měsíční odměna vyšší než je „maximální výše stanovená prováděcím právním předpisem“** pro jím vykonávanou funkci v obci dané velikostní kategorie, eventuelní částka vyplacená navíc by představovala z hlediska jednotlivého člena zastupitelstva obce přeplatek nad rámec zákonného nároku a z hlediska obce neoprávněný výdaj z rozpočtu obce, který by bylo nutné dalším opatřením obce napravit (neoprávněně nabytou částku vrátit či v rámci následujících výplatních termínů dorovnat rozdíly). Jinými slovy, ze strany obce by se jednalo o porušení zákona a ze strany příslušného člena zastupitelstva obce o neoprávněný majetkový prospěch. Povinnost dodržovat platnou právní úpravu přitom platí pro všechny – pro obec jako právnickou osobu, v poloze fyzické osoby pro starostu obce, pro místostarostu i pro ostatní členy zastupitelstva obce, i pro zaměstnance (účetní obce). Vykonávat funkci v zájmu obce a v souladu s Ústavou a zákony ČR je součástí slibu každého člena zastupitelstva obce. Pro účetní v pracovním poměru k obci povinnost dodržovat právní předpisy vyplývá z příslušných ustanovení zákoníku práce (viz § 301), event. dále ze zákona o úřednících územních samosprávních celků (zákon č. 312/2002 Sb.). Dalším nepominutelným aspektem je, že osoby činné ve veřejné správě (v obcích i správních úřadech) jsou placeni z veřejných zdrojů. Pokud by tedy např. účetní obce zjistila, že by mělo dojít k výplatě (byť měsíční odměny starosty či místostarosty) nad rámec zákona, je její povinností upozornit na to (přímo je osobně nebo prostřednictvím přímého nadřízeného), a to jakoukoliv vhodnou (průkaznou) formou – zákon ji nestanovuje. Soukromý názor všech dotčených na výši jejich odpovídající odměny nelze v tomto případě považovat za rozhodný.

Podotýkáme, že jako neoprávněný výdaj z rozpočtu obce, resp. neoprávněný příjem formou měsíční odměny za výkon funkce, by v jednotlivých případech mohly být posuzovány i odměny vyplacené na základě nezákonného, neplatného či nicotného usnesení zastupitelstva obce (např. přijatého na neveřejném zasedání zastupitelstva obce nebo neschváleného většinou ze všech členů zastupitelstva obce, působícího retroaktivně apod.). **Schvalování příslušných záležitostí**

na zasedání zastupitelstva obce je proto nutné věnovat z procesního hlediska náležitou pozornost a dané usnesení (vůli) zastupitelstva v dané věci zaznamenávat zcela přesně.

Nicméně i ve shora uvedených případech konečné rozhodnutí, zda byla výplata ve prospěch příslušného člena zastupitelstva obce v konkrétním jednotlivém případě neoprávněná, resp., zda je příslušný člen zastupitelstva obce povinen příslušnou částku obci vrátit, by příslušelo jen **soudu**, který by daný „občanskoprávní spor“ rozhodl na základě žaloby jedné ze zúčastněných stran.

9) Výpočet měsíční odměny po novele nařízení vlády s účinností od 1. ledna 2014

? **Dotaz: Co se vše změnilo v rámci odměňování členů zastupitelstev obcí po novele nařízení vlády č. 37/2003 Sb., jež nabyla účinnosti 1. ledna 2014?**

S účinností od 1. ledna 2014 se **zvýšily částky stávajících měsíčních odměn** členů zastupitelstva obce. Nová výše měsíčních odměn je pro členy zastupitelstva obce stanovena v příloze č. 1 k nařízení vlády č. 37/2003 Sb., o odměnách za výkon funkce členům zastupitelstev, ve znění **nařízení vlády č. 459/2013 Sb.**

Nově, jestliže se zastupitelstvo obce rozhodne poskytovat odměnu neuvolněnému starostovi, může výši odměny stanovit **až do výše 0,6násobku výše měsíční odměny** stanovené podle přílohy č. 1 k nařízení vlády, pro **uvolněného člena zastupitelstva obce, který vykonává funkci starosty**. To znamená, že měsíční odměna neuvolněného starosty může činit až maximálně 60% odměny, která by v příslušné obci náležela starostovi, kdyby tuto funkci vykonával jako uvolněný. Odměnou se přitom rozumí pevná složka a příplatek podle počtu obyvatel. Postup při výpočtu odměny neuvolněného místostarosty nebyl novou právní úpravou nijak dotčen, v tomto případě stále platí, že odměnu lze poskytnout až do výše stanovené citovaným nařízením vlády, tedy je možno schválit maximální nebo jakoukoliv nižší částku (např. bez příplatku).

Novelou nařízení vlády se tudíž **nic nezměnilo na dosavadních zásadách poskytování** (viz § 71 až § 77 zákona o obcích) **a výpočtu** měsíčních odměn členům zastupitelstev obcí **s výjimkou „sazeb“ a výpočtu maximální výše měsíční odměny neuvolněného starosty.**

Při stanovení odměn uvolněným členům zastupitelstva obce podle právní úpravy platné od 1. ledna 2014 je nutno zohlednit fakt, že **uvolnění členové zastupitelstva** mají právní nárok na odměnu v zákonem stanovené výši. Nová výše odměny dle nařízení vlády č. 459/2013 Sb., se jim poskytuje **již za měsíc leden 2014** bez dalšího usnesení zastupitelstva obce. Jelikož **neuvolněným členům za-**

stupitelstva obce právní nárok na měsíční odměnu nevzniká, rozhodnutí o tom, **zda bude odměna** neuvolněnému členovi (viz § 72 zákona o obcích) **poskytnuta**, resp. schválena a v jaké výši (v daném případě, **zda bude odměna navýšena dle novely** nařízení vlády), je zcela **v kompetenci zastupitelstva obce** – v návaznosti na pravomoc stanovenou v § 84 odst. 2 písm. n) zákona o obcích. **Obec nemá povinnost, ale právo výši dosavadní odměny upravit.** Lze tedy neuvolněným členům zastupitelstva obce jejich dosavadní výši měsíční odměny ponechat v nezměněné podobě (nepřesahuje-li maximum), nebo může zastupitelstvo obce na svém zasedání „využít nových možností“ daných novelou nařízení vlády a **schválit změnu** výše odměny.

Pokud zastupitelstvo obce svým **neuvolněným členům** již dříve stanovilo měsíční odměny **v maximální výši dle přílohy** č. 1 k nařízení vlády č. 37/2003 Sb., o odměnách za výkon funkce členům zastupitelstev, **v platném znění** (tedy bez konkretizace částky), smí se i jim již od 1. ledna 2014 poskytovat odměny dle přílohy č. 1 novelizovaného nařízení vlády, aniž by zastupitelstvo muselo schválit nové usnesení, či jeho úpravu. V tomto konkrétním případě však přesto **shledáváme změny v sazbách odměn za zřetele-hodný důvod, proč odměny** za výkon funkce neuvolněných členů zastupitelstva obce v roce 2014 na nejbližším zasedání zastupitelstva obce **znovu projednat**, event. stanovit jejich výši nově (nebo nově jen pro vybrané funkce). Např. u obce, u níž se počet obyvatel nachází v rozmezí mezi 401 a 500, činí rozdíl mezi původní a stávající maximální výši měsíční odměny neuvolněného starosty obce přes pět tisíc korun. Obce by proto měly v první řadě zvážit, jestli je případné navýšení měsíčních odměn neuvolněným členům zastupitelstva obce ještě únosné pro rozpočet obce.

10) Konkrétní příklady výpočtu měsíční odměny

? **Dotaz: Jakým způsobem lze vypočítat odměnu uvolněnému starostovi v obci s 1 194 obyvateli?**

Při výpočtu odměny doporučujeme použít následující postup:

- 1) Počet obyvatel se zaokrouhlí na 1 200 obyvatel.
- 2) Pevná částka poskytovaná za výkon funkce uvolněného starosty je 27 425 Kč (vyhledá se v příloze č. 1 k nařízení vlády, ve sloupci 1).
- 3) Příplatek podle počtu obyvatel je nutno vypočítat: 13 038 Kč + 194,90 Kč na každých 100 obyvatel nad 1000 obyvatel; tj. $13\,038 + (194,90 \times 2) \rightarrow$ tj. 13 427,80 Kč (sloupec č. 1 + sloupec č. 8 pro danou velikost obce),
- 4) Pevná složka + příplatek $(27\,425 + 13\,427,80) = 40\,852,80$ Kč
- 5) Výsledek se zaokrouhlí na celé koruny nahoru, tj. 40 853 Kč.
- 6) V případě, že by v obci byl např. matriční úřad, zvýšila by se vypočtená odměna v souladu s nařízením vlády, o částku 2 000 Kč.

? **Dotaz: Jakým způsobem lze vypočítat odměnu neuvolněným členům zastupitelstva obce v obci s 240 obyvateli?**

Výpočet odměn pro jednotlivé kategorie funkcí se provede následujícím způsobem:

neuvolněný starosta:

- pevná složka dle sloupce 1 přílohy č. 1 nařízení vlády + příplatek dle sloupce 8 přílohy č. 1 nařízení vlády x 0,6,
- tj. $[27\,425\text{ Kč} + (1304\text{ Kč} \times 3)] \times 0,6 = 18\,803\text{ Kč}$ (zaokrouhleno na celé koruny nahoru),

neuvolněný místostarosta:

- pevná složka dle sloupce 6 přílohy č. 1 nařízení vlády + příplatek dle sloupce 8 přílohy č. 1 nařízení vlády,
- tj. $[7\,509\text{ Kč} + (1304\text{ Kč} \times 3)] = 11\,421\text{ Kč}$,

předseda výboru/komise:

- pevná složka dle sloupce 10 přílohy č. 1 nařízení vlády + příplatek dle sloupce 13 přílohy č. 1 nařízení vlády,
- tj. $880\text{ Kč} + 180\text{ Kč} = 1\,060\text{ Kč}$,

člen výboru/komise:

- pevná složka dle sloupce č. 11 přílohy č. 1 nařízení vlády + příplatek dle sloupce 13 přílohy č. 1 nařízení vlády,
- tj. $570\text{ Kč} + 180\text{ Kč} = 750\text{ Kč}$,

řadový člen zastupitelstva obce:

- pevná složka dle sloupce č. 12 přílohy č. 1 nařízení vlády + příplatek dle sloupce 13 přílohy č. 1 nařízení vlády,
- tj. $280\text{ Kč} + 180\text{ Kč} = 460\text{ Kč}$.

? **Dotaz: Jakým způsobem lze vypočítat odměnu neuvolněnému členovi zastupitelstva obce, který je zároveň předsedou finančního výboru a členem sociálně-kulturní komise v obci s 842 obyvateli?**

Při výpočtu odměny doporučujeme použít následující postup:

- 1) Počet obyvatel se zaokrouhlí na celé stovky nahoru, tj. 900 obyvatel.
- 2) Zastupitelstvo obce stanoví měsíční odměnu za výkon funkce „řadového“ člena zastupitelstva obce v jím určené částce ... – např. ve výši 350 Kč [z maxi-

mální částky 460 Kč (280 + 180) stanovené dle sl. 12 a 13 přílohy č. 1 nařízení vlády]

- 3) Zastupitelstvo obce stanoví měsíční odměnu za výkon funkce člena (kteréhokoliv nebo jmenovitě určeného) výboru nebo komise v jím určené částce ... – např. ve výši 650 Kč [z maximální částky 750 Kč (570 + 180) stanovené dle sl. 11 a 13 přílohy č. 1 nařízení vlády].
- 4) Zastupitelstvo obce stanoví měsíční odměnu za výkon funkce předsedy (kteréhokoliv nebo jmenovitě určeného) výboru nebo komise v jím určené částce ... – např. ve výši 1 000 Kč [z maximální částky 1 060 Kč (880 + 180) stanovené dle sl. 10 a 13 přílohy č. 1 nařízení vlády].
- 5) Zastupitelstvo obce s odvoláním na ustanovení § 77 odst. 3 písm. b) rozhodne, že v případě souběhu výkonu funkce
 - ⇒ člena zastupitelstva obce, předsedy výboru/komise a člena jiného výboru/komise bude náležet měsíční odměna **v plné výši souhrnu odměň** (jak je zastupitelstvo stanovilo pro jednotlivé funkce) ⇒ tj celkem 1 000 + 650 + 350 = **2 000 Kč** (poznámka: pak takto nastavená odměna bude platit obecně pro předsedy a členy různých výborů a komisí);

nebo

- ⇒ člena zastupitelstva obce, předsedy výboru/komise a člena jiného výboru/komise bude náležet měsíční odměna **ve $\frac{3}{4}$ výši souhrnu odměň** (jak je zastupitelstvo stanovilo pro jednotlivé funkce) ⇒ tj celkem $(1\ 000 + 650 + 350) \cdot 0,75 = \mathbf{1\ 500\ Kč}$ (poznámka: pak takto nastavená odměna bude platit obecně pro předsedy a členy různých výborů a komisí);
- ⇒ člena zastupitelstva obce, předsedy finančního výboru a člena sociálně-kulturní komise bude náležet měsíční odměna **v plné výši souhrnu odměň** (jak je zastupitelstvo stanovilo pro jednotlivé funkce) ⇒ tj celkem 1000 + 650 + 350 = **2 000 Kč** (poznámka: pak bude takto nastavená odměna platit jen právě pro tuto kombinaci).

Poznámka: Zastupitelstvo může také rozhodnout, že za výkon funkce člena zastupitelstva, předsedy výboru/komise a člena jiného výboru/komise bude náležet jen měsíční odměna v plné výši souhrnu odměň za práci ve výborech a komisích, tj. celkem $1\ 000 + 650 = 1\ 650\ Kč$, ale i jinak. Možných řešení je mnoho, přijaté řešení bude záviset na individuálních podmínkách a vůli zastupitelstva příslušné obce a taktéž na náročnosti a objemu úkolů funkcí, o jejichž souběh v konkrétním případě půjde.

11) Měsíční odměny za výkon funkce versus ostatní příjmy členů zastupitelstva obce

? **Dotaz: Existuje možnost kombinovat po určitou dobu výkon funkce uvolněného starosty s dosavadním zaměstnáním formou řádného pracovního poměru na „plný úvazek“?**

V čl. 21 odst. 1 a 4 Listiny základních práv a svobod je zaručeno právo občanů podílet se na správě veřejných věcí přímo nebo svobodnou volbou svých zástupců a na přístup k voleným a jiným veřejným funkcím za rovných podmínek. Funkce člena zastupitelstva obce je veřejnou funkcí – to vyplývá z § 70 zákona o obcích, ale též z příslušných ustanovení zákoníku práce, v části, která se týká překážek v práci z důvodu obecného zájmu (viz § 201 odst. 2 zákoníku práce).

Funkci člena zastupitelstva obce lze z hlediska pracovněprávního vykonávat dvěma způsoby:

- jako neuvolněný člen zastupitelstva obce, tj. vedle hlavního zaměstnání s nárokem na tzv. krátkodobé pracovní volno s náhradou mzdy v rozsahu, který určí obec (viz § 71 odst. 4 zákona o obcích), nebo
- jako uvolněný člen zastupitelstva obce. Přitom patří do výlučné působnosti zastupitelstva obce *určovat funkce, pro které budou členové zastupitelstva obce uvolněni* [viz § 84 odst. 2 písm. k) zákona o obcích], tj. určovat funkce, se kterými se pojí takový rozsah úkolů, že vyžadují tzv. „dlouhodobé plné uvolnění pro výkon funkce“ a nelze je vykonávat mimo pracovní dobu (viz § 71 odst. 1 zákona o obcích a § 200 zákoníku práce).

Každý z uvedených způsobů výkonu funkce člena zastupitelstva obce s sebou nese, a to z osobního hlediska pro příslušnou fyzickou osobu, zásadní rozdíly, popř. výhody a nevýhody – na straně jedné pracovněprávního, hmotného i nehmotného charakteru (z hlediska nároku na zaručenou odměnu a její výši, nároku na dovolenou, důchodového a nemocenského pojištění aj.) – a na straně druhé z hlediska „profesního“; zatímco funkci neuvolněného člena zastupitelstva obce lze vykonávat při zaměstnání, **výkon funkce uvolněného člena zastupitelstva obce v zásadě znamená opustit či výrazně omezit, alespoň na určitou dobu, profesní kariéru** a vyměnit ji za činnost ve prospěch územní samosprávy, resp. kariéru v komunální politice.

Pokud člen zastupitelstva obce přijal kandidaturu na funkci uvolněného člena zastupitelstva obce (včetně shora uvedených souvislostí) a na ustavujícím zasedání, resp. později, byl právoplatně zvolen do takové funkce, je povinen tuto funkci vykonávat osobně a v souladu se svým slibem (viz § 69 zákona o obcích). Současně má právo, aby ho zaměstnavatel k výkonu této funkce bez dalších podmínek uvolnil, přičemž nesmí být pro výkon funkce zkrácen na právech vyplývajících

z jeho pracovního poměru a je chráněn zákazem výpovědi dané zaměstnavatelem (s výjimkou výpovědi z důvodu některých tzv. organizačních změn, z důvodu, pro který může zaměstnavatel okamžitě zrušit pracovní poměr, anebo pro jiné porušení povinnosti vyplývající z právních předpisů vztahujících se k vykonávané práci).

Člen zastupitelstva obce, který byl zvolen do funkce uvolněného starosty, je ve funkci a vykonává ji od okamžiku zvolení. **Proto mu také ode dne, kdy byl zvolen do funkce, obec poskytuje ze svých prostředků pro něho nárokovou měsíční odměnu** za výkon příslušné funkce - místo platu (náhrady platu), který mu po dobu uvolnění pro výkon funkce uvolněného člena zastupitelstva obce od zaměstnavatele nenáleží (viz § 71 odst. 1 a § 77 odst. 1 zákona o obcích, § 200 zákoníku práce).

Smysl dlouhodobého uvolnění pro výkon funkce spočívá právě v tom, že daným rozhodnutím zastupitelstva obce je příslušný člen zastupitelstva obce zcela oprostěn od povinností vyplývajících z jeho pracovněprávního vztahu (z něhož byl uvolněn), aby se mohl plně věnovat činnosti pro obec, která ho bude plně vytěžovat (srov. § 83 odst. 1 zákona o obcích). Současně však, pokud člen zastupitelstva obce přijal kandidaturu na funkci uvolněného člena zastupitelstva obce (jistě včetně shora uvedených souvislostí) a na ustavujícím zasedání, resp. později, byl právoplatně zvolen do takové funkce, je povinen tuto funkci vykonávat osobně a v souladu se svým slibem (viz § 69 zákona o obcích: „.. Slibuji, že svou funkci budu vykonávat svědomitě, v zájmu obce ...“).

Pokud stávající zaměstnavatel na svém zaměstnanci, který byl zvolen do funkce uvolněného člena zastupitelstva obce, požaduje, aby nadále (po přechodnou dobu) vykonával své zaměstnání v rozsahu sjednané pracovní smlouvy (tj. nechce akceptovat jeho právo na přístup k veřejné funkci), jedná se o požadavek, k němuž není dle zákona – a to jak ve smyslu zákona o obcích, tak ve smyslu zákoníku práce (k výkladu zákoníku práce je příslušné Ministerstvo práce a sociálních věcí) – oprávněn. Zaměstnavatel je povinen akceptovat uvolnění zaměstnance pro výkon veřejné funkce a s tím související důsledky pro výkon dosavadního zaměstnání dotčeného člena zastupitelstva obce.

? **Dotaz: Je možné, aby uvolněný člen zastupitelstva obce (např. starosta) vykonával funkci na „zkrácený úvazek“ souběžně s pracovním poměrem u dosavadního zaměstnavatele?**

Jak již bylo uvedeno, právní povaha funkce člena zastupitelstva obce je vymezena v ustanovení § 70 zákona o obcích, dle něhož funkce člena zastupitelstva obce je veřejnou funkcí. Člen zastupitelstva obce není ve vztahu k obci, do jehož zastupitelstva byl zvolen, v pracovním nebo jiném obdobném poměru. Právní postavení člena zastupitelstva obce, jeho práva a povinnosti jsou následně upraveny

v dalších ustanoveních zákona o obcích. Definici veřejné funkce (včetně demonstrativního výčtu veřejných funkcí) popisuje zákoník práce v ustanovení § 201 odst. 1 a 2.

Výkon veřejné funkce nelze rozhodně zaměňovat nebo ztotožňovat s pracovními vztahy, tj. takovými vztahy, které vznikají při výkonu závislé práce mezi zaměstnanci a zaměstnavateli. Ve vztahu k členům zastupitelstva obce **nelze tedy připustit „sjednání kratší pracovní doby,“** ostatně s výkonem této veřejné funkce se žádá „pracovní doba nepojí“, tudíž nelze hovořit ani o jejím zkrácení.

Podotýkáme, že vztahy vyplývající z výkonu veřejné funkce se řídí především zákonem o obcích, zákoník práce se na tyto vztahy vztahuje pouze, pokud to výslovně stanoví nebo pokud to stanoví zvláštní právní předpisy. Ze zákona o obcích však možnost vykonávat funkci člena zastupitelstva obce „na zkrácený úvazek“ nevyplývá. Zákon o obcích akcentuje v případě uvolněných členů zastupitelstva obce plnohodnotný výkon funkce, jak nepřímo vyplývá z ustanovení § 71 odst. 1 zákona o obcích, dle něhož se za uvolněného člena zastupitelstva obce považuje mj. člen zastupitelstva, který před zvolením do funkce nebyl v pracovním poměru, ale vykonává funkci **ve stejném rozsahu** jako dlouhodobě uvolněný člen zastupitelstva obce. Máme tedy za to, že výkon funkce „na zkrácený úvazek“ (tj. ve sníženém rozsahu) **není s podstatou uvolněnosti** členů zastupitelstva obce **slučitelný**. Těto skutečnosti odpovídá i výše odměn příslušejících v souladu s nařízením vlády uvolněným členům zastupitelstva obce. **Stav, kdy by tuto výši odměny pobíraly osoby, kterým současně náleží příjem plynoucí z jejich pracovního poměru, by nebyl dle našeho názoru v souladu se zákonem.** Smyslem nárokové odměny uvolněných členů zastupitelstev je poskytnout finanční zajištění osobám, které nemohou vzhledem k rozsahu výkonu veřejné funkce nadále plnit pracovní povinnosti ve vztahu k dosavadnímu zaměstnavateli – obec jinými slovy poskytuje odměnu **namísto mzdy či platu** od uvolňujícího zaměstnavatele.

? **Dotaz: Je možné, aby člen zastupitelstva obce pobíral vedle pravidelné měsíční odměny též starobní, či jiný důchod?**

Zákon o obcích, který upravuje problematiku výkonu funkce členů zastupitelstva obce (uvolněných i neuvolněných), včetně jejich nároků na odměnu, neuvádí **žádné omezující podmínky** pro výkon funkce uvolněného nebo neuvolněného člena zastupitelstva obce včetně jejich odměňování ve vztahu k pobírání důchodu (v jakékoliv formě). Je však nutno vzít v potaz, že základním předpisem upravujícím nároky na důchody, způsob stanovení výše důchodů a podmínky pro jejich výplatu je zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

Stejně tak nevyplývá ze zákona o obcích nepřipustnost poskytnutí měsíční odměny členovi zastupitelstva obce v souběhu s důchodem. Pobírání odměny

za výkon funkce člena zastupitelstva obce (resp. uvolněného člena zastupitelstva obce) ovšem může mít omezující vliv pro výplatu některých sociálních dávek na základě speciálních zákonů z oblasti sociálního, nemocenského aj. pojištění. To již však jde o působnost speciálních správních úřadů, jako je úřad práce, správa sociálního zabezpečení aj.

? **Dotaz: Jaký vliv bude mít na dosavadní odměňování starosty obce situace, kdy byl tento zvolen do Poslanecké sněmovny?**

Zákonná překážka, jež by bránila starostovi obce zastávat současně funkci poslance, neexistuje. Zákon o volbách do zastupitelstev obcí, zákon o střetu zájmů (č. 159/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů) ani jiný právní předpis nestanovuje neslučitelnost těchto dvou veřejných funkcí, ani žádná s tím související omezení či krácení odměn. Pokud člen zastupitelstva obce přijal funkci **uvolněného** člena zastupitelstva obce, je povinen tuto funkci vykonávat osobně a v souladu se svým slibem (viz § 69 zákona o obcích). Z povahy věci navíc vyplývá, že právní nárok na odměnu uvolněnému členovi zastupitelstva obce vzniká z důvodu, že musel opustit či výrazně omezit, alespoň na určitou dobu, profesní kariéru a vyměnit ji za činnost ve prospěch územní samosprávy, resp. kariéru v komunální politice. **Zákoník práce ani zákon o obcích nepočítá určitou výslovnou úpravou s uvolněním zaměstnance pro výkon dvou (či více) veřejných funkcí.** Zákon o obcích rovněž vůbec nepředpokládá, že by starosta (nebo jiný člen zastupitelstva obce dlouhodobě uvolněný pro výkon funkce) byl, byť dočasně, uvolněn z funkce starosty pro výkon jiné veřejné funkce. Logicky tak tento zákon ani neumožňuje poměrně krátit odměnu vyplácenou starostovi.

12) Poskytování náhrady výdělku neuvolněným členům zastupitelstva obce

? **Dotaz: V jakém rozsahu je obec povinna hradit zaměstnavateli, jehož zaměstnanec vykonává funkci neuvolněného člena zastupitelstva obce, náhradu mzdy (platu) za poskytnuté pracovní volno k výkonu jeho funkce? Má být zaměstnavateli člena zastupitelstva obce proplacena celá 8hodinová pracovní doba, pokud do ní zasedání zastupitelstva obce zasahuje 3 hodinami?**

Výkon funkce člena zastupitelstva obce je výkonem veřejné funkce. Podle ustanovení § 71 odst. 4 věta první a druhá zákona o obcích *neuvolněným členům zastupitelstva obce, jsou-li v pracovním poměru, poskytne zaměstnavatel pro výkon funkce pracovní volno s náhradou mzdy; rozsah doby potřebné k výkonu funkce v konkrétním případě určí obec.* Náhradu mzdy, včetně pojistného na sociální zabezpečení, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného na veřejné zdra-

votní pojištění, uhradí obec jejich zaměstnavateli podle zvláštního právního předpisu (tj. zákoníku práce).

Další „organizační a provozní“ dopady pro zaměstnance (člena zastupitelstva obce) a pro jeho zaměstnavatele, které **nemají charakter „doby potřebné k výkonu funkce“, zákon k tíži obce nepřikazuje.**

V uvedené souvislosti je vhodné zmínit obecně platné ustanovení, že **„Zaměstnanci od zaměstnavatele přísluší pracovní volno v nezbytně nutném rozsahu k výkonu veřejných funkcí, občanských povinností a jiných úkonů v obecném zájmu, pokud tuto činnost nelze provést mimo pracovní dobu...“** (viz § 200 zákoníku práce).

Z ustanovení § 206 odst. 4 a 5 zákoníku práce pak návazně vyplývá, *je-li podle zvláštního právního předpisu (zde podle cit. § 71 odst. 4 zákona o obcích, tj. též v rozsahu doby potřebné k výkonu funkce, který v konkrétním případě určila obec) uvolněn pro překážku v práci z důvodů obecného zájmu (zde k výkonu funkce člena zastupitelstva obce účastí na zasedání zastupitelstva obce), je příslušná obec povinna uhradit jeho zaměstnavateli náhradu mzdy (platu), která byla zaměstnanci poskytnuta* (pozn. v nezbytně nutném rozsahu, jak vyplývá z cit. § 200), *pokud se zaměstnavatel s obcí nedohodl na upuštění od úhrady (hradí se jen náhrada, kterou zaměstnavatel poskytl podle § 351 až § 362 zákoníku práce o průměrném výděлку a neuhrazuje se náhrada mzdy či platu nad rozsah stanovený zákoníkem práce).*

Podle obecných ustanovení zákoníku práce o překážkách v práci na straně zaměstnance (viz § 206 odst. 1 a 2), je-li překážka v práci zaměstnanci předem známa, musí včas požádat zaměstnavatele o poskytnutí pracovního volna a překážku v práci je povinen zaměstnavateli prokázat. Člen zastupitelstva obce je obvykle informován o připravovaném zasedání zastupitelstva obce minimálně **7 dní předem** (viz § 93 odst. 1 zákona o obcích), což **jemu i zaměstnavateli dává možnost přijmout vhodná „organizační opatření“**, změny v rozpisu úkolů, směn apod. Dle našeho názoru není možné redukovat celé „organizační opatření“ na to, že se člen zastupitelstva z důvodu 5hodinového jednání zastupitelstva (s 3hodinovým zásahem do jeho pracovní doby) uvolní v zaměstnání na celý den (nebo třeba na 24hodinový turnus u zaměstnance Českých drah), 3 hodiny vykonává funkci, po zbytek doby má „soukromé volno“ a vše se předepíše k úhradě obci.

? **Dotaz: Za jakých podmínek a kterým členům zastupitelstva obce se poskytuje tzv. paušál?**

Jedná se o **neuvolněné členy zastupitelstva obce, kteří nejsou v pracovním nebo jiném obdobném poměru (např. osoby samostatně výdělečně činné)** – těmto obec poskytuje ze svých rozpočtových prostředků **náhradu výděлку ušlého v souvislosti s výkonem jejich funkce**, a to paušální částkou (podle § 71 odst. 4 zákona o obcích). Nejedná se o druh odměny za výkon funkce. Účelem

této náhrady je, aby členové zastupitelstva obce nebyli pro výkon veřejné funkce kráceni na svých běžných výdělcích.

Z dikce výše uvedeného ustanovení zákona o obcích přitom nevyplývá omezení výplaty předmětné náhrady ušlého výdělku jen na podnikatele či živnostníky, nevyplývá z něho ani omezení (zákaz) výplaty poživatelům starobního či invalidního důchodu, avšak vždy je nutné respektovat to, že se jedná o „náhradu výdělku ušlého v souvislosti s výkonem funkce“. Ztrátu na výdělku, dle našeho názoru, nemůže vykázat ten, kdo není ekonomicky aktivní.

Poskytnutí takovéto paušální částky, jejíž výši stanoví zastupitelstvo obce vždy na příslušný kalendářní rok, nemá vliv na vůli zastupitelstva obce schvalovat neuvolněným členům zastupitelstva obce měsíční odměnu.

13) Uzavírání dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr se členy zastupitelstva obce

Dotaz: Lze se starostou uzavřít dohodu o pracovní činnosti nebo dohodu o provedení práce?

Obecně lze konstatovat, že žádný právní předpis nevyklučuje uzavírání dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr se členy zastupitelstva obce, ať už se jedná o dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti. Takové dohody by bylo možno uzavřít mezi obcí na jedné straně a členem zastupitelstva obce na straně druhé podle zákoníku práce. Je však třeba si uvědomit, že se jedná o formu smluvního pracovněprávního vztahu (obecně se označují jako „dohody konané mimo pracovní poměr“ a mají charakter „závislé práce“). Z povahy věci je proto zřejmé, že **předmětem těchto dohod nemůže být výkon činností spadajících do výkonu funkce člena zastupitelstva obce, tedy to, co vykonává z titulu své funkce. Předmětem dohody se členem zastupitelstva obce tak nemůže být** např. oddávání při svatebních obřadech nebo také přímý výkon státní správy vztahující se k územní působnosti příslušné obce v rámci přenesené působnosti dané obce. Povinnost přijímat prohlášení o uzavření manželství je dle § 11a odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, v platném znění, svěřena **starostovi, místostarostovi či jinému pověřenému členovi zastupitelstva obce**. Tuto povinnost lze tedy bezesporu považovat za součást výkonu funkce člena zastupitelstva, pokud byl k tomuto úkonu pověřen. Obdobně lze za výkon funkce považovat i výkon slavnostních obřadů, pakliže je tato činnost vykonávána členem zastupitelstva obce a z jeho pověření, popř. v rámci činnosti výboru či komise. **Finanční zvýhodnění za provádění shora uvedených obřadů neplyne**, záleží maximálně na zastupitelstvu obce, zda se rozhodne poskytovat všem svým neuvolněným

členům maximální výši odměny bez rozdílu, či zda např. při stanovení výše odměny zohlední výkon uvedených činností.

Naproti tomu si lze představit uzavření dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti na zajištění různých manuálních a obslužných činností nejrůznějšího typu (např. údržba veřejné zeleně, výsadba stromků v obecním lese, pravidelné sekání trávy, výkon zednických prací na obecních nemovitostech apod.) nebo na výkon určitých speciálních jednorázových odborných činností, na které má příslušný člen zastupitelstva obce kvalifikaci a bude proto pro obec levnější, resp. výhodnější zadat takovou činnost (uzavřít konkrétní „smlouvu o dílo“) s příslušným členem zastupitelstva obce (např. zpracovat projektovou dokumentaci na obcí plánovanou stavbu, architektonický plán přestavby náměstí apod.).

Podotýkáme, že výkon funkce člena zastupitelstva obce je podle zákona o obcích **veřejnou funkcí**. Starosta je volen zastupitelstvem obce a za výkon této funkce je též zastupitelstvu obce odpovědný. Pokud se tedy obec rozhodne uzavřít se starostou **dohodu o pracích konaných mimo pracovní poměr**, může se tato dohoda týkat jen záležitostí, které **nesouvisejí s výkonem veřejné funkce člena zastupitelstva obce ve funkci starosty**.

14) Poskytování peněžitých darů členům zastupitelstva obce a problematika mimořádných odměn

Dotaz: Je možné, aby člen zastupitelstva obce obdržel kromě měsíční odměny peněžitý dar?

Odměňování členů zastupitelstva obce (dlouhodobě uvolněných i neuvolněných) se řídí zákonem o obcích. Podmínky pro poskytování odměn jsou stanoveny v nařízení vlády. Odměnou se rozumí peněžitá plnění poskytovaná obcí členům zastupitelstva obce za výkon jejich funkce, přičemž dlouhodobě uvolnění členové zastupitelstva obce mají na odměnu právní nárok. O odměnách neuvolněných členů zastupitelstva obce rozhoduje v samostatné působnosti zastupitelstvo obce.

Podle § 85 zákona o obcích je zastupitelstvu obce vyhrazeno rozhodování o některých v tomto ustanovení taxativně vypočtených majetkoprávních úkonech. Podle písm. b) tohoto ustanovení může zastupitelstvo obce rozhodnout o poskytnutí věcných darů v hodnotě nad 20 000 Kč a peněžitých darů ve výši nad 20 000 Kč fyzické nebo právnické osobě v jednom kalendářním roce; podle § 102 odst. 3 téhož zákona je do částky 20 000 Kč v této věci příslušná rozhodovat rada obce, pokud si tuto působnost nevyhradí zastupitelstvo obce. Pokud by mělo být rozhodováno např. o poskytnutí peněžitého daru starostovi obce v obci, kde se rada obce nevolí, vzhledem ke zřejmé morální „nестandardnosti“ je vždy vhodněj-

ší, když daný krok „posvětil“ zastupitelstvo obce, tj. když si rozhodování o poskytnutí peněžitého daru v jakékoli výši zastupitelstvo obce vyhradí.

Nelze tedy vyloučit výše uvedený postup, jestliže se obec rozhodne ocenit člena zastupitelstva obce; jako příjemce darů zákon nevyklučuje ani ty fyzické osoby a občany obce, kteří jsou členy zastupitelstva obce – avšak vlastní výkon funkce je honorován, s ohledem na právní úpravu, (jen) **formou odměny za výkon funkce**.

Záležitost eventuálního poskytnutí věcného či peněžního daru členovi zastupitelstva obce (včetně starosty či místostarosty) je zapotřebí vždy **zcela oddělit od odměňování za výkon funkce**, tzn. postupovat obdobně jako u **kteréhokoliv jiného občana obce**. Členovi zastupitelstva obce může být poskytnut dar jakožto **fyzické osobě** např. v rámci jeho významného životního jubilea či za určité mimořádné zásluhy pro obec, za výkon jiných „prospěšných“ činností **nad rámec povinností, které mu plynou z výkonu funkce, nikdy však za pouhý výkon funkce v rámci volených orgánů obce**. Dle našeho názoru tak např. nelze ocenit tímto způsobem starostu obce, který „sehnal pro obec mimořádné finanční zdroje“, aktivně řešil povodňovou situaci, vystupoval za obec v zahraničí apod. Byť jsou tyto činnosti jistě chvályhodné, spadají pod běžnou činnost starosty (jiného člena zastupitelstva obce) a nelze za ně poskytovat finanční dar.

Upozorňujeme, že dle výkladu Ministerstva financí by se dar, pokud by byl přijatý v souvislosti s výkonem závislé činnosti nebo funkce, posuzoval jako příjem ze závislé činnosti podle § 6 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

Dotaz: Může být členovi zastupitelstva obce poskytnuta mimořádná odměna např. za výkon funkce v rámci určité mimořádné situace?

Jak uvolněnému, tak neuvolněnému členovi zastupitelstva obce, lze za výkon funkce poskytnout **jen odměnu dle ustanovení zákona o obcích** (viz § 71 a § 72), přičemž zákon o obcích zná jen „**měsíční odměnu**“ (viz § 73) a „**odměnu při skončení funkčního období**“, resp. odměnu při skončení výkonu funkce v průběhu volebního období, která se však týká jen některých v zákoně taxativně vyjmenovaných funkcí členů zastupitelstva obce (viz § 75 zákona o obcích). **Kategorii „mimořádných jednorázových odměn“ zákon o obcích nezná**, proto takovou odměnu za výkon funkce členovi zastupitelstva obce nelze přiznat – takové rozhodnutí kteréhokoliv orgánu obce (zastupitelstva obce, rady obce či dokonce jen starosty) **by bylo nezákonné**.

Současně upozorňujeme na **judikát Nejvyššího soudu z r. 2012** (ze dne 16. května 2012, sp. zn. 28 Cdo 2126/2011), který shora uvedený názor potvrzuje. Z citovaného rozsudku (v plném znění je dostupný na internetových stránkách Nejvyššího soudu ČR) vyplývá, že **jakákoliv odměna může být členu zastupitelstva přiznána pouze v případě, že s tím počítá zákon o obcích**. Pokud určitý druh

odměny zákon nezná, je nepřípustné, aby takovou odměnu zastupitelstvo obce přiznalo, neboť k tomu nemá pravomoc. V opačném případě by docházelo k nekontrolovanému rozdělování veřejných prostředků, jež není možné akceptovat.

Pokud člen zastupitelstva obce vykoná určité činnosti, **které jednoznačně nelze chápat jako povinnou součást výkonu funkce**, a obec jej za ně chce „odměnit“, lze využít institutu daru nebo dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr, jak bylo popsáno výše. Dlužno poznamenat, že je obtížné vytyčit ostré rozhraní (zejména ve vztahu k podmínkám jednotlivých obcí) mezi tím, co je a co není u jednotlivých členů zastupitelstva obce součástí výkonu jejich funkce, neboť to ze zákona (přímo, jednoznačně) nevyplývá. I když Ministerstvo vnitra obecně chápe povinnosti plynoucí z jednotlivých funkcí členů zastupitelstva obce co nejšířěji, přesto některé typické činnosti členů zastupitelstva obce nepochybně výkonem funkce jsou, jiné jen částečně, nebo nejsou, a může je vykonávat (interně, externě) fakticky kdokoliv. K demonstraci lze uvést některé protilehlé příklady:

- zajištění zpracování koncepce a finančních prostředků na protipovodňová opatření či určitou investiční akci v úrovni obce X zpracování a nakreslení příslušné dokumentace,
- péče o rozvoj podmínek pro sportovní a mimoškolní vyžití dětí a mládeže v úrovni obce, dozor obce nad zajištěním letního tábora pro děti X přímá organizace či osobní personální zajištění dětského tábora v jeho průběhu,
- péče o rozvoj kultury v obci X výkon funkce kurátora konkrétní výstavy.

Je to do značné míry individuální dle místních podmínek a nejlépe to může posoudit jen příslušná obec (*člen zastupitelstva je povinen zúčastňovat se zasedání zastupitelstva obce, popřípadě jiných orgánů, je-li jejich členem, plnit úkoly, které mu tyto orgány uloží... – viz § 83 odst. 1 zákona o obcích*).

Pokud zastupitelstvo obce schválí členovi zastupitelstva obce poskytnutí peněžitého daru, např. za vedení obecní kroniky, mělo by příslušné usnesení obsahovat odůvodnění, že tento dar je poskytován právě v souvislosti s vedením kroniky obce. **Konkrétní specifikace** mimořádných prací ze strany jednotlivých, usnesením zastupitelstva obce dotčených členů zastupitelstva obce, nad rámec jejich povinností z titulu výkonu zastávaných funkcí, je v zájmu každé obce. Také je v zájmu každé obce využívat institut daru **jen zcela ve výjimečných případech** a zdrženlivým způsobem, zvláště pokud se jedná o členy zastupitelstva obce za výkon funkce odměňované.

15) Využití tzv. sociálního fondu pro členy zastupitelstva obce

Dotaz: Jakým způsobem může obec poskytovat členům zastupitelstva obce tzv. ošatné, přispívat na závodní stravování apod.?

Hospodaření s rozpočtem obce patří podle zákona o obcích do její samostatné působnosti. Při výkonu samostatné působnosti se obec řídí pouze zákonem a právními předpisy vydanými na základě zákona. Podle ustanovení **§ 5 zákona č. 250/2000 Sb.**, o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, **může obec zřizovat peněžní fondy pro konkrétní účel nebo bez konkrétního účelu**, přičemž počet a druh těchto fondů není zákonem stanoven. Při zřízení peněžního fondu musejí být zastupitelstvem obce schváleny zdroje tohoto fondu a stanovena pravidla pro poskytování finančních prostředků z fondu (okruh osob, výše příspěvku, jak často se bude příspěvek poskytovat apod.). Největší část fondu přitom bývá vyčleněna na **příspěvky na závodní stravování, ale lze ho využít i na poskytování tzv. ošatného, pro půjčky, pracovní a životní jubilea, penzijní připojištění apod.**, a to jak pro zaměstnance obce, tak pro členy zastupitelstva obce.

Ze stanoviska Ministerstva financí (ze dne 15. 10. 2013, č.j. MF-81827/2013/12-1204), které je věcně příslušným resortem k rozpočtovým pravidlům obcí, výdaje rozpočtu obce jsou stanoveny v § 9 odst. 1 zákona č. 250/2000 Sb., v platném znění. Podle tohoto ustanovení se z rozpočtu obce hradí **zejména**

- závazky vyplývající pro obec z plnění povinností uložených jí zákony,
- výdaje na vlastní činnost obce v její samostatné působnosti, zejména výdaje spojené s péčí o vlastní majetek a jeho rozvoj,
- výdaje spojené s výkonem státní správy, ke které je obec pověřena zákonem,
- závazky vyplývající pro obec z uzavřených smluvních vztahů v jejím hospodaření a ze smluvních vztahů vlastních organizací, jestliže k nim přistoupila,
- závazky přijaté v rámci spolupráce s jinými obcemi nebo s dalšími subjekty, včetně příspěvků na společnou činnost,
- úhrada úroků z přijatých půjček a úvěrů,
- výdaje na emise vlastních dluhopisů a na úhradu výnosů z nich náležejících jejich vlastníkům,
- výdaje na podporu subjektů provádějících veřejně prospěšné činnosti a na podporu soukromého podnikání prospěšného pro obec,
- jiné výdaje uskutečněné v rámci působnosti obce, včetně darů a příspěvků na sociální nebo jiné humanitární účely.

Ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 250/2000 Sb., v platném znění, tedy obsahuje pouze příkladný (demonstrativní) výčet výdajů rozpočtu obce. To znamená, že **zákon umožňuje obci hradit z jejího rozpočtu i jiné výdaje, než výdaje v něm stanovené**. Příspěvek na úhradu zvýšených nákladů na úpravu zevnějšku (ošatné) může obec poskytnout ze svého rozpočtu, pokud její schválený rozpočet tento výdaj obsahuje.

Obec si může zřídit sociální fond podle § 5 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění zákona č. 477/2008 Sb. Podle tohoto ustanovení si může územní samosprávný celek zřídit peněžní fondy, a to pro konkrétní účely anebo bez účelového určení. Sociální fond je fondem účelovým a obec, pokud rozhodne o jeho zřízení, by měla současně schválit zásady jeho naplňování a použití. O zřízení sociálního fondu obce rozhoduje zastupitelstvo obce podle § 84 odst. 2 písm. c) zákona o obcích a právě zastupitelstvo obce by mělo schválit zmíněné zásady naplňování a použití sociálního fondu. Ze sociálního fondu může být příspěvek na úhradu zvýšených nákladů na úpravu zevnějšku (ošatné) poskytnut za předpokladu, že toto poskytnutí umožňují zásady použití sociálního fondu.

V případě, že zaměstnancům obecního úřadu a uvolněným členům zastupitelstva obce je poskytováno tzv. „ošatné“, ať již formou finanční částky na nákup šatů (společenského oblečení), tj. jako peněžní příspěvek, nebo proplacením dokladu za nákup šatů (paragonů), uvedené plnění se posoudí jako zdanitelný příjem, který plyne poplatníkovi v souvislosti s výkonem jeho závislé činnosti nebo funkce. Podle § 6 odst. 7 písm. b) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, se za příjem ze závislé činnosti nepovažuje a předmětem daně není pouze hodnota pracovního oblečení (nepeněžní plnění), je-li určena zaměstnavatelem pro výkon zaměstnání.

16) Náhrada škody při výkonu funkce člena zastupitelstva obce

? **Dotaz: Pojí se s výkonem funkce člena zastupitelstva obce problematika pracovního úrazu? Má v takovém případě člen zastupitelstva obce nárok na určitou náhradu škody?**

Podle ustanovení § 5 odst. 1 zákoníku práce platí, že na vztahy vyplývající z výkonu veřejné funkce se tento zákon vztahuje, **pokud to výslovně stanoví** nebo pokud to stanoví zvláštní právní předpisy. V ustanovení § 392 odst. 1 zákoníku práce je výslovně uvedeno, že **fyzickým osobám plnícím veřejné funkce** a funkcionářům odborové organizace **odpovídá za škodu vzniklou při výkonu funkce nebo v přímé souvislosti s ní ten, pro koho byli činni; fyzické osoby** a funkcionáři **odpovídají za škodu tomu, pro koho byli činni**. Do dne nabytí účinnosti zákona č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců (účinnost tohoto zákona byla opakovaně odkládána, naposledy byla stanovena od 1. 1. 2015), **není obec**

povinna za uvolněné členy zastupitelstva obce, kteří svou funkci nevykonávají v pracovním poměru, odvádět pojistné, a tedy zahrnovat pro účely pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolení do vyměřovacího základu (viz § 12 vyhlášky Ministerstva financí č. 125/1993 Sb.) odměny těchto uvolněných členů zastupitelstva obce.

Z výše uvedeného lze dovodit, že v případě vzniku škody v souvislosti s pracovním úrazem musí náhradu škody uhradit ten subjekt, pro který je člen zastupitelstva obce činný - tedy v tomto případě obec, a to bez refundace příslušné pojišťovny. Záležitost případného **smluvního pojištění rizika obce** pro případy pracovních úrazů členů zastupitelstva obce a s tím souvisejících dopadů do rozpočtu obce je na zvážení (rozhodnutí) příslušného orgánu obce v samostatné působnosti. Nad rámec zákonné povinnosti obce není vyloučeno využití komerčního pojištění fyzických osob.

Otázku poskytování, event. neposkytování, odměny členovi zastupitelstva obce v případě jeho pracovního úrazu je nutno vždy posuzovat ve vazbě na ustanovení § 73 odst. 3 a 4 zákona o obcích. V tomto ustanovení je upraveno krácení odměny v případě dočasné pracovní neschopnosti uvolněných členů zastupitelstva obce, což může (ale nemusí) být i případ pracovního úrazu (vycházíme z praxe, že ne každý pracovní úraz člena zastupitelstva obce se nutně pojí s pracovní neschopností a tudíž s krácením odměny). S ohledem na výše uvedené máme tedy za to, že obec odpovídá členům zastupitelstva obce za škodu způsobenou pracovním úrazem při výkonu funkce nebo v přímé souvislosti s ní podle pracovněprávní úpravy obsažené v zákoníku práce. Na vztahy mezi obcí a členy jejího zastupitelstva se však nevztahuje zákonné pojištění této odpovědnosti, jehož podmínky a sazby stanoví zmíněná vyhláška č. 125/1993 Sb. Nicméně zákon nebrání tomu, aby si obec příslušné pojištění sjednala smluvně.

17) Čerpání dovolené, její převádění a proplácení

Dotaz: Má člen zastupitelstva obce možnost čerpat dovolenou, v jaké výši a za jakých podmínek?

Podmínky, výši nároku a další související záležitosti týkající se dovolené upravuje pro členy zastupitelstev obcí speciální úprava v § 79 zákona o obcích, která je poměrně stručná a nejde do velkých (snad i v praxi ze strany obcí postrádaných) podrobností. Přesto je třeba akceptovat, že právní úprava dovolené v zákoníku práce, která odpovídá podmínkám zaměstnávání zaměstnanců v pracovním poměru (mj. ve vztahu nadřízenosti a podřízenosti, se stanovenou pracovní dobou, 5denním či kratším nebo delším pracovním týdnem atd.) se na členy zastupitelstev obcí nepoužije, s výjimkou ustanovení § 212 odst. 4 zákoníku práce: *Byl-li zaměstnanec dlouhodobě plně uvolněn pro výkon veřejné*

funkce, je povinna mu dovolenou nebo její část poskytnout právnická nebo fyzická osoba, pro kterou je uvolněný zaměstnanec činný; tato právnická nebo fyzická osoba je povinna mu poskytnout též tu část dovolené, kterou nevyčerpal před uvolněním. Nevyčerpal-li zaměstnanec dovolenou před uplynutím doby uvolnění, je povinen mu ji poskytnout uvolňující zaměstnavatel.

Nárok na dovolenou mají při výkonu funkce jen členové zastupitelstva, kteří vykonávají funkci jako uvolnění - **uvolněný člen zastupitelstva obce má nárok na dovolenou podle tohoto zákona v délce 5 týdnů za kalendářní rok** (§ 79 odst. 1); pokud jeho funkční období netrvalo po dobu celého kalendářního roku, má nárok na poměrnou část dovolené, která činí za **každý i započatý kalendářní měsíc trvání výkonu jeho funkce jednu dvanáctinu** ($35/12=2,916$) dovolené za kalendářní rok (§ 79 odst. 2). Obdobně jako shora citovaný § 212 odst. 4 zákonníku práce i ustanovení § 79 odst. 4 zákona o obcích stanoví převod zůstatku nevyčerpané dovolené zaměstnance před jeho uvolněním k výkonu funkce od zaměstnavatele k obci, a naopak z obce k zaměstnavateli nevyčerpané dovolené po ukončení výkonu uvolněné funkce.

Z obecného pojmu „dovolená“, který je v zákoně o obcích pro členy zastupitelstev použit ve smyslu obecných zásad pracovního práva, pak analogicky vyplývá smysl a účel této právní úpravy – **zaručit i členům zastupitelstva právo na odpočinek, rekonvalescenci, tj. dovolenou na zotavenou**, neboť ani takovouto funkci nepojící se s pevně stanovenou pracovní dobou nelze vykonávat nonstop. Naproti tomu z toho vyplývá, že jejím **smyslem je především, aby byla k danému účelu čerpána, nikoliv ponechávána k proplacení jako další forma odměny** za výkon funkce.

I když zákon o obcích **neukládá obci zpracovávat plán dovolené uvolněných členů zastupitelstva obce** na příslušný kalendářní rok, lze **doporučit, aby byl zpracováván** (např. s ohledem na harmonogram zasedání zastupitelstva obce a dalších důležitých akcí, v zájmu zajištění zastupitelnosti starosty místostarostou apod.), **aby se i s dovolenou uvolněného starosty a dalších uvolněných členů zastupitelstva obce dopředu počítalo.**

Týden obecně znamená libovolný časový úsek trvající 7 dní. Uvolnění členové zastupitelstva obce nemají 5denní pracovní týden jako (obvykle) mají zaměstnanci v pracovním poměru k obci, nýbrž jsou ve funkci nepřetržitě od data zvolení do data ukončení výkonu funkce, tj. po dobu všech 7 dnů v týdnu (i když nejsou na obecním úřadě každý den včetně sobot a nedělí). Proto **u uvolněných členů zastupitelstva obce dovolená v kalendářním roce nepředstavuje 5 x 5 (celkem 25) pracovních dní, ale 5 x 7 (celkem 35) kalendářních dní. Tomu musí odpovídat i evidence čerpání dovolené uvolněných členů zastupitelstev** (čerpal-li starosta dovolenou od 1. do 15. května, vyčerpal ze svého nároku 2 týdny + 1 den dovolené, tj. 15 kalendářních dní, zatímco paní účetní v běžném pracovním poměru by ve stejném intervalu vyčerpal 2 týdny – 1 den, tj. 9 pra-

covních dní dovolené, zbytek jsou soboty, neděle a svátky). Byť zákon v případě starosty (ani jiného uvolněného člena zastupitelstva obce) nepředepisuje, aby si před nástupem dovolené vyplnil „dovolenku“, z níž by termín čerpání dovolené jednoznačně vyplýval, lze jen doporučit, aby i v případě dovolené starosty takový účetní doklad existoval (např. pro účely odpovědnosti za škodu, která nastala v době jeho dovolené, pro případ jeho úrazu v době dovolené, jiného onemocnění apod.).

Uvolněným členům zastupitelstva obce **náleží (běží) po dobu dovolené jejich běžná měsíční odměna jako když funkci přímo vykonávají**, neboť dle ustanovení § 79 odst. 3 zákona o obcích uvolněným členům zastupitelstva měsíční odměna podle tohoto zákona náleží i po dobu dovolené. Pokud tedy obec počítá platy zaměstnanců a odměny členů zastupitelstev v jednom programu na zpracování mezd, pro členy zastupitelstev obcí se pro účely dovolené nezjišťuje průměrný hodinový ani denní výdělek. U nich jde jen o alikvotní část jejich běžné měsíční odměny.

Pokud nevyčerpá uvolněný člen zastupitelstva obce dovolenou před uplynutím doby uvolnění k výkonu veřejné funkce, poskytne mu ji (na základě ustanovení § 79 odst. 4 zákona o obcích ve spojení s ustanovením § 212 odst. 4 zákoníku práce) uvolňující zaměstnavatel, ke kterému se tento člen zastupitelstva obce vrací po skončení doby uvolnění.

Zákon o obcích výslovně neupravuje případy, kdy končí funkční období uvolněného člena zastupitelstva obce, který nevyčerpal poměrnou část dovolené a neměl před uvolněním k výkonu funkce zaměstnavatele, nepokračuje v pracovním poměru k uvolňujícímu zaměstnavateli nebo původní zaměstnavatel bez náhrady zanikl (ostatně převod nároku na poskytnutí nevyčerpané dovolené např. u osob samostatně výdělečně činných, důchodců či jiných osob, které nejsou v pracovním či jiném obdobném poměru, postrádá poněkud smysl). **Ze zákona o obcích nevyplývá možnost proplácení dovolené uvolněným členům zastupitelstva obce v zákonem výslovně neupravených případech. Nevyčerpaná dovolená nebo její poměrná část v těchto případech bez náhrady propadá.** Tento názor lze opřít i o usnesení Ústavního soudu ze dne 17. února 2009 pod č. j. IV.ÚS 44/09.

Dotaz: Lze uvolněnému starostovi nevyčerpanou dovolenou proplatit?

Pro uvolněné členy zastupitelstva obce je v ustanovení § 79 odst. 1 zákona o obcích založen nárok na dovolenou v délce 5 týdnů (pokud jeho funkční období netrvalo po dobu celého kalendářního roku, má nárok na poměrnou část dovolené ve výši jedné dvanáctiny za každý započatý kalendářní měsíc výkonu funkce, má také v rámci výkonu funkce právo na poskytnutí nevyčerpané dovo-

lené z doby před uvolněním, převedené mu od jeho zaměstnavatele). Tomu musí odpovídat i evidence čerpání dovolené uvolněného člena zastupitelstva – je-li nárok na dovolenou založen v kalendářních dnech (resp. týdnech), musí se i tomu odpovídajícím způsobem (v kalendářních dnech včetně sobot a nedělí) vést evidence čerpání daného nároku.

Postup a podmínky pro převod, event. proplacení nevyčerpané dovolené uvolněného člena zastupitelstva obce vyplývá z právní úpravy v ustanovení § 79 odst. 5 zákona o obcích: „*Jestliže si uvolněný člen zastupitelstva obce nemohl dovolenou nebo její část vyčerpat v průběhu příslušného kalendářního roku, převádí se mu tento nárok do následujícího kalendářního roku. V takovém případě může uvolněný člen zastupitelstva též požádat obec o **náhradu** měsíční odměny za nevyčerpanou dovolenou.*“ Z citované právní úpravy, dle našeho názoru vyplývají pro proplacení nevyčerpané dovolené jen dvě podmínky:

- musí se jednat o uvolněného člena zastupitelstva obce (tedy měl by o poskytnutí náhrady požádat ještě v době, kdy uvolněným členem zastupitelstva je),
- převádí se mu nevyčerpaný nárok na dovolenou **za příslušný kalendářní rok** jen **do následujícího** (nikoliv už do přes příštího) **kalendářního roku**, (aby si tuto „starou“ dovolenou vyčerpal dodatečně právě v následujícím kal. roce) a jen v takovém případě může uvolněný člen zastupitelstva požádat o „náhradu měsíční odměny za nevyčerpanou dovolenou“ (namísto jejího čerpání).

Naproti tomu **zákon nestanovuje lhůtu, do kdy** si uvolněný člen zastupitelstva o proplacení převedené nevyčerpané dovolené (formou náhrady měsíční odměny za nevyčerpanou dovolenou) musí **požádat**. Z dikce citované ustanovení „...*převádí se mu tento nárok do následujícího kalendářního roku. V takovém případě může též požádat ...*“ lze usuzovat, že by tak měl učinit **na začátku toho následujícího kalendářního roku**, event. v jeho průběhu (poté co zjistí, že si ji už nestačí vyčerpat). Ze smyslu citované právní úpravy dovozujeme, že by se každý uvolněný člen zastupitelstva obce měl vypořádat se zbytkem dovolené z jednoho kalendářního roku v bezprostředně následujícím kalendářním roce. Dlužno však dodat, že zákon **podání žádosti o poskytnutí náhrady měsíční odměny za nevyčerpanou dovolenou žádnou konkrétní lhůtou** (ani bezprostředně následujícím kalendářním rokem) **výslovně nelimituje**.

K tomu je potřeba připomenout, požádá-li později, dokonce současně za 2 (i 3) jednotlivé kalendářní roky, může to mít takový dopad do rozpočtu obce, že to bude znamenat nemožnost takové žádosti (žádostem) ze strany obce vyhovět.

Příklad: Nemohl-li uvolněný starosta z nároku na dovolenou za kalendářní rok 2012 vyčerpat 10 dnů dovolené, převedla se mu tato nevyčerpaná dovolená do roku 2013 (jako „nevyčerpaná dovolená za rok 2012“). Vedle toho mu vznikl nárok na dovolenou v délce 5 týdnů „za příslušný kalendářní rok 2013“. Starou dovolenou z roku 2012 mohl starosta buď vyčerpat v průběhu roku 2013, nebo dle

shora citovaného ustanovení mohl (nebo může dodatečně) požádat o poskytnutí náhrady za její nečerpání. Pokud starostovi zbyla na konci roku 2013 nevyčerpaná dovolená z příslušného kalendářního roku 2013 (např. v rozsahu 7 kalendářních dnů), tato nevyčerpaná dovolená se mu převedla do následujícího kalendářního roku 2014. Tu si v průběhu roku 2014 do konce volebního období spolu s alikvotní částí dovolené za kalendářní rok 2014 buď vyčerpá, nebo si také může požádat o proplacení nevyčerpané dovolené (poskytnutí náhrady měsíční odměny za nevyčerpanou dovolenou) za předchozí kalendářní rok 2013. Pokud mu zůstane nevyčerpaná dovolená na konci volebního období (na konci doby jeho uvolnění k výkonu funkce), převádí se mu tato nevyčerpaná dovolená dle ustanovení § 79 odst. 4 věta druhá zákona o obcích k jeho původnímu zaměstnavateli, je-li v pracovním či jiném obdobném poměru. V případě starosty, který zaměstnavatele nemá (je osobou samostatně výdělečně činnou, důchodcem či jinou fyzickou osobou bez pracovního poměru), je v jeho zájmu (a pravomoci), aby si svůj nárok na dovolenou vyčerpal. Ten mu totiž v souvislosti s ukončením výkonu jeho uvolněné funkce bez náhrady propadá. Pokud by uvolněný starosta po volbách do zastupitelstva obce pokračoval ve stejné nebo jiné uvolněné funkci dané obce, nárok na nevyčerpanou dovolenou z uvolněné funkce v předchozím volebním období se mu zachovává a bude ho moci čerpat v rámci nové uvolněné funkce.

Na poskytnutí náhrady měsíční odměny za nevyčerpanou dovolenou nemá člen zastupitelstva obce právní nárok, jedná se o fakultativní rozhodnutí příslušného orgánu obce (obec může i nemusí dovolenou proplatit). Zákon o obcích nesvěřuje rozhodování o poskytnutí této náhrady do vyhrazené pravomoci zastupitelstva obce ani rady obce. Obecně se tedy jedná o tzv. zbytkovou působnost (rada obce zabezpečuje rozhodování ostatních záležitostí patřících do samostatné působnosti obce, pokud nejsou vyhrazeny zastupitelstvu obce nebo pokud si je zastupitelstvo obce nevyhradilo). Pokud se rada v obci nevolí, je nutné, aby o věci rozhodlo zastupitelstvo obce (resp. aby si rozhodování uvedené záležitosti zastupitelstvo obce vyhradilo), aby v případě, kdy žádá o proplacení dovolené starosta obce, nerozhodoval tento o své žádosti sám (s event. využitím ustanovení § 99 odst. 2 zákona o obcích) v evidentní „podjatosti“.

S otázkou, který orgán obce o poskytnutí náhrady za nevyčerpanou dovolenou, tj. o výdaji z rozpočtu obce v konkrétní (leckdy v ne zanedbatelné) částce souvisí i to, zda s daným výdajem počítá rozpočet obce nebo zda bude nutné spojit rozhodování o poskytnutí náhrady s přijetím rozpočtového opatření. Pokud zastupitelstvo obce vymezí určitý rozsah rozpočtových opatření (ve smyslu § 16 zákona č. 250/2000 Sb.), jimiž dochází ke změnám závazných ukazatelů rozpočtu obce, který svěří k provádění radě obce, pak je s ohledem na dikci § 102 odst. 2 písm. a) zákona o obcích rada obce oprávněna samostatně schvalovat a provádět též rozpočtová opatření, která mění závazné ukazatele původně schváleného rozpočtu, avšak pouze v zastupitelstvem obce vymezeném rozsahu. Rozpočto-

vá opatření, jimiž dochází ke změnám rozpočtu, která přesahují zastupitelstvem vymezený rozsah svěřený k rozhodování radě obce, však již podléhají schválení zastupitelstva obce.

? **Dotaz: Jak se stanovuje u uvolněného starosty náhrada za nevyčerpanou dovolenou?**

Vzhledem ke specifickému charakteru výkonu veřejné funkce uvolněného člena zastupitelstva obce (který se nepojí s kategorií „pracovní doba“, „5denní pracovní týden“, u něhož nelze vykázat ani spočítat „odpracovanou dobu“) nelze u uvolněného starosty stanovit dle obecné právní úpravy zákoníku práce „průměrný hodinový výdělek“ a použít jej k proplácení jeho čerpané či nevyčerpané dovolené.

Konkrétní postup výpočtu náhrady měsíční odměny za nevyčerpanou dovolenou uvolněného člena zastupitelstva zákon o obcích nestanovuje.

Dle ustanovení § 79 odst. 3 zákona o obcích **měsíční odměna** podle tohoto zákona **náleží i po dobu dovolené**. Toto ustanovení, dle našeho názoru, je nutné aplikovat analogicky i na proplácení dovolené a poskytnout starostovi za každý den nevyčerpané dovolené stejnou částku, jako by po stejnou dobu vykonával funkci, tj. stanovit alikvotní část měsíční odměny na 1 kalendářní den (průměrný počet kalendářních dní v měsíci je 30,42, přičemž uvedené číslo je výsledkem podílu 365/12) a výsledně na počet kalendářních dní dovolené, jejichž proplácení zastupitelstvo obce odsouhlasilo.

Příklad: Uvolněný starosta požádal o proplácení 10 dnů nevyčerpané dovolené z roku 2013, kdy mu za výkon funkce náležela měsíční odměna ve výši 45 678 Kč. Náhrada měsíční odměny za tuto nevyčerpanou dovolenou bude (může) činit 15 016 Kč ($45\,679/30,42 \cdot 10$), samozřejmě, pokud o jejím poskytnutí rozhodne příslušný orgán obce.

18) Poskytování odměny v případě zániku mandátu předem dnem voleb, vzdání se nebo odvolání z funkce člena zastupitelstva obce

? **Dotaz: Má starosta nebo místostarosta, kterému zanikl mandát ještě před volbami nebo který odstoupil z funkce nebo byl odvolán, nárok na nějakou formu odstupného?**

Podle současné právní úpravy obsažené v zákoně o obcích je možno vybraným kategoriím členů zastupitelstva obce (uvolněným i neuvolněným) kromě měsíční odměny za určitých podmínek poskytovat odměnu při skončení funkčního období (tzv. odstupné) podle § 75 zákona o obcích. V případě neuvolněných členů

zastupitelstva obce je jejich okruh ve vazbě na vznik nároku na odměnu výrazně užší a zahrnuje pouze starostu (§ 75 odst. 1, 3 a 4 zákona o obcích) a v některých vymezených situacích též místostarostu (§ 75 odst. 3 a 4 zákona o obcích). Vždy je však nutno **rozlišovat** mezi odměnou poskytovanou v souvislosti s ukončením funkčního období z důvodu řádných či mimořádných voleb (§ 75 odst. 1 zákona o obcích) a mezi **odměnou poskytovanou ještě po dobu tří měsíců ode dne zániku mandátu přede dnem voleb** podle § 75 odst. 3 zákona o obcích (tj. kdykoliv v průběhu funkčního období) nebo **ode dne vzdání se či odvolání z funkce** podle § 75 odst. 4 zákona o obcích. V každém případě se však jedná o odměny, na něž vzniká zákonný nárok, tzn. nevyžaduje se projednání a schválení v zastupitelstvu obce.

Tento typ odměny bude poskytován uvolněnému starostovi a uvolněnému místostarostovi, ale také neuvolněnému starostovi a neuvolněnému místostarostovi, kterým zanikl mandát přede dnem voleb, nebo kteří se funkce vzdali nebo byli z funkce odvoláni. **Obec je povinna vyplácet tuto odměnu ještě po dobu tří měsíců, a to ve výši, kterou pobíral ke dni zániku mandátu, vzdání se funkce nebo odvolání z funkce. Odměnu nelze vyplatit jednorázově, ale postupně třikrát po sobě v obvyklých výplatních termínech.** Dosavadní pravidelná měsíční odměna přitom výše uvedeným kategoriím členů zastupitelstva obce nenáleží (tj. přestává se vyplácet) ode dne následujícího po dni, kdy byli tito odvoláni nebo se vzdali funkce, za jejíž výkon jim byla odměna vyplácena (viz § 3 odst. 2 nařízení vlády.)

Podotýkáme, že příčiny ukončení funkce z uvedených důvodů se neposuzují ani nepřezkoumávají.

Na základě aktuálních stanovisek Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva zdravotnictví poznamenáváme, že takto ještě po dobu třech měsíců poskytovaná měsíční odměna není na základě zvláštních zákonů vyjmuta z vyměřovacího základu pro odvod pojistného na sociální ani veřejné zdravotní pojištění, tudíž se z těchto odměn odvádí zákonné pojistné, samozřejmě též daň z příjmu.

? **Dotaz: Má uvolněný starosta a uvolněný místostarosta nárok na odměnu při skončení výkonu funkce poté co se oba vzdali funkce, a bezprostředně byli zastupitelstvem zvoleni do těchto funkcí znovu, avšak opačně (bývalý uvolněný starosta do funkce místostarosty, nyní neuvolněného s měsíční odměnou 20 000 Kč a bývalý uvolněný místostarosta do funkce uvolněného starosty)?**

Podmínky pro vznik nároku na odměnu pro uvolněného/neuvolněného starostu/místostarostu obce, který se této funkce vzdal (stejně tak, byl-li odvolán), upravuje ustanovení § 75 odst. 4 zákona o obcích. Z tohoto ustanovení (*uvolněnému členu zastupitelstva obce a neuvolněnému členu zastupitelstva obce, kteří vyko-*

návali funkci starosty nebo místostarosty, za niž náleží měsíční odměna, a byli z této funkce odvoláni nebo se jí vzdali, bude tato odměna poskytována ještě po dobu 3 měsíců ode dne vzdání se funkce nebo odvolání z funkce) vyplývají pro vznik nároku v zásadě dvě podmínky – aby šlo o funkci, která je v citovaném ustanovení výslovně uvedena (s nárokem na odměnu, což je u uvolněných členů zastupitelstva splněno vždy) a aby byli z funkce odvoláni nebo se jí vzdali. Žádnou další omezující podmínku pro vznik tohoto nároku (např. aby nebyli opětovně zvoleni do jedné z uvedených funkcí apod.) zákonodárce do zákona nezakomponoval (pozn. citované ustanovení bylo do zákona doplněno v r. 2006 na základě „iniciativy senátorů“). Pro případ souběhu „odměny po ukončení výkonu předchozí funkce dle ustanovení § 75 odst. 4 zákona o obcích“ s „měsíční odměnou za výkon funkce“ uvolněného starosty (resp. místostarosty), do které byl dotyčný člen zastupitelstva nově zvolen, nelze, dle našeho názoru, jednoznačně aplikovat ani ustanovení § 77 odst. 3 zákona o obcích, že „v případě souběhu výkonu několika funkcí náleží uvolněnému členovi zastupitelstva obce měsíční odměna podle funkce, za kterou se poskytuje nejvyšší odměna.“ V daném případě totiž o souběh odměn za dvě vykonávané funkce nejde.

? **Dotaz: Má bývalý starosta a místostarosta poté, co se oba vzdali funkce, a zůstali řadovými členy zastupitelstva obce nárok na měsíční odměnu za výkon funkce řadového člena zastupitelstva po dobu 3 měsíců, když ještě pobírají odměnu za výkon předchozích funkcí dle ustanovení § 75 odst. 4 zákona o obcích?**

Ze zákona o obcích nevyplývá nepřipustnost souběhu výplaty „odměny po ukončení výkonu funkce“ dle ustanovení § 75 odst. 4 zákona o obcích a „měsíční odměny za výkon funkce“ neuvolněného člena zastupitelstva obce. Dle ustanovení § 77 odst. 3 písm. a) „souběh“ odměn za dvě či více funkcí není možný jen při souběhu výkonu funkce uvolněného člena zastupitelstva obce („*V případě souběhu výkonu několika funkcí a) náleží uvolněnému členovi zastupitelstva obce měsíční odměna podle funkce, za kterou se poskytuje nejvyšší odměna, b) lze neuvolněnému členovi zastupitelstva obce poskytnout měsíční odměnu až do výše souhrnu odměn za jednotlivé funkce.*“).

Neuvolněný člen zastupitelstva obce má nárok na měsíční odměnu za výkon funkce, jen když ji schválilo zastupitelstvo obce – tedy v takové výši, kterou zastupitelstvo stanovilo (je limitováno maximální výší, která pro danou funkci a pro danou velikostní kategorii obce vyplývá z přílohy č. 1 nařízení vlády) a ode dne, který zastupitelstvo obce stanovilo (viz § 72 a § 77 odst. 2 zákona o obcích). Konkrétní odpověď na to, zda v konkrétním případě bývalému starostovi/ místostarostovi bude vyplácena měsíční odměna za výkon funkce řadového neuvolněného člena zastupitelstva obce (nebo za výkon jiné neuvolněné funkce, do které byl zvolen – člen výboru či komise, předseda výboru či komise, neu-

volněný člen rady obce), nelze nalézt v zákoně – odpověď na tuto otázku musí vyplynout z konkrétního, v daném období platného usnesení zastupitelstva příslušné obce, kterým výši měsíčních odměn jednotlivým členům zastupitelstva obce, resp. za výkon jednotlivých neuvolněných funkcí, stanovilo, a jak stanovilo den, od kterého odměna náleží. Toto usnesení zastupitelstva obce by mělo pamatovat i na případy, že někdo začne vykonávat funkci v průběhu volebního období (pro případ nástupu náhradníků na uvolněný mandát, pro případ nově obsazovaných funkcí ve výborech, v radě apod. v průběhu volebního období). Nabízí se více variant, např.

- ode dne zvolení do příslušné funkce, resp. nástupu „náhradníka“ na uvolněný mandát, od 1. dne následujícího měsíce, ode dne složení slibu „náhradníkem“ apod.,
- ode dne, kdy mu bude ukončena výplata měsíční odměny za jinou funkci s vyšší odměnou,
- až o tom nově rozhodne zastupitelstvo obce, atd.

Pokud na tuto situaci stávající usnesení zastupitelstva nepamatuje, v zájmu eliminace event. pochybností z různých stran lze doporučit, aby k tomu zastupitelstvo obce přijalo doplňující usnesení samostatně.

? **Dotaz: Má starosta nárok na odměnu při skončení výkonu funkce po jeho odvolání z funkce, resp. po jeho rezignaci na mandát člena zastupitelstva obce, která následovala o týden později, a to v kombinaci s jeho pracovní neschopností?**

V uvedeném případě je potřebné rozlišovat nárok na „měsíční odměnu za výkon funkce“ bývalého starosty, pokud (za období dokud) vykonával funkci jako uvolněný starosta, nebo zda vykonával funkci jako neuvolněný starosta.

Vedle toho je nutné samostatně posuzovat nárok na tzv. odměnu při skončení výkonu funkce v průběhu volebního období, a to v případě odvolání z funkce nebo vzdání se funkce uvolněného i neuvolněného starosty a místostarosty dle ustanovení § 75 odst. 4 zákona o obcích. To je samostatný typ odměny (byť formou výplaty dosavadní měsíční odměny ještě po dobu 3 měsíců ode dne vzdání se funkce nebo odvolání z funkce), která náleží jen vybranému okruhu členů zastupitelstva, a to právě jen za podmínky a proto, že výkon jejich funkce byl z uvedeného důvodu ukončen.

Pokud byl starosta z této funkce odvolán zastupitelstvem obce, týká se ho nárok dle ustanovení § 75 odst. 4 zákona o obcích (Uvolněnému členu zastupitelstva obce a neuvolněnému členu zastupitelstva obce, kteří vykonávali funkci starosty nebo místostarosty, za niž náleží měsíční odměna, a byli z této funkce odvoláni nebo se jí vzdali, bude tato odměna poskytována ještě po dobu 3 měsíců ode dne vzdání se funkce nebo odvolání z funkce). Proto má nárok na poskytování dosavadní měsíční

odměny (v nárokové výši, pokud byl uvolněný, resp. ve výši měsíční odměny, kterou mu schválilo zastupitelstvo obce, pokud byl neuvolněný), a to postupně ještě po dobu 3 měsíců ode dne následujícího po dni jeho odvolání. Jelikož se v tomto případě nejedná o odměnu „za výkon“ funkce (ale o formu „odchodného“ proto, že už ve funkci není), nemá na výplatu této odměny žádný vliv jeho návazná pracovní neschopnost.

Dočasná pracovní neschopnost je rozhodující jen pro výplatu (krácení) měsíční odměny za výkon funkce, a to uvolněných členů zastupitelstva, neboť dle ustanovení § 73 odst. 3 zákona o obcích *„Nevykonává-li uvolněný člen zastupitelstva obce funkci z důvodu dočasné pracovní neschopnosti, karantény, těhotenství nebo péče o dítě do 3 let věku, měsíční odměna mu nenáleží, nestanoví-li se jinak v odstavci 4; v kalendářním měsíci, v němž z těchto důvodů uvolněný člen zastupitelstva obce vykonával funkci jen po část měsíce, náleží mu měsíční odměna v poměrné výši.“*

Jelikož už bývalý starosta onemocněl v den následujícím po dni jeho odvolání z funkce starosty, bude mu náležet dosavadní měsíční odměna „za výkon funkce“, ať byl uvolněný či neuvolněný, do té doby, než byl z této funkce odvolán včetně toho dne, kdy byl odvolán – dle ustanovení § 3 odst. 2 shora cit. nařízení vlády platí, že měsíční odměna členům zastupitelstev nenáleží ode dne následujícího po dni, kdy jim zanikl mandát, anebo byli odvoláni z funkce nebo se vzdali funkce, za jejíž výkon jim byla odměna vyplácena. Po odvolání bývalého starosty z této funkce byl (dle dopisu podatele), ještě 1 týden řadovým neuvolněným členem zastupitelstva, přichází tak v úvahu ještě i výplata alikvotní části měsíční odměny za 7 dní výkonu této řadové funkce (měsíční odměna neuvolněných členů zastupitelstva se z důvodu jejich nemoci nekrátí), avšak za předpokladu, že by to vyplývalo z konkrétního usnesení zastupitelstva obce, kterým stanovilo měsíční odměny neuvolněných členů zastupitelstva obce.

Pro úplnost poznamenáváme, že daného případu (dočasná pracovní neschopnost starosty po ukončení výkonu funkce) se netýká postup (event. výplata zkrácené měsíční odměny) dle ustanovení § 73 odst. 4 zákona o obcích, který by se použil jen v případě pracovní neschopnosti uvolněného starosty v období, kdy ještě byl ve funkci. Neuvolnění členové zastupitelstva z titulu této funkce nemocensky pojištění nejsou, tudíž z „neschopenky“ jim u obce neplynou žádné nároky. S potvrzením o pracovní neschopnosti je potřebné naložit v souladu s právními předpisy pro nemocenské pojištění (problematika nespadá do věcné působnosti Ministerstva vnitra, ale Ministerstva práce a sociálních věcí) a v intencích pokynů příslušné okresní správy sociálního zabezpečení (dle toho, jak dlouho nemoc potrvá, zda se dotyčného týká tzv. ochranná lhůta, zda má jiného zaměstnavatele atd.).

? **Dotaz: Vzniká pozůstalým po starostovi nebo místostarostovi, který zemřel v průběhu funkčního období, nárok na výplatu odměny podle § 75 odst. 3 nebo 4 zákona o obcích?**

Podle ustanovení § 75 odst. 3 zákona o obcích uvolněnému členovi zastupitelstva obce a neuvolněnému členovi zastupitelstva obce, kteří vykonávali funkci starosty nebo místostarosty, za níž náleží měsíční odměna, a jimž zanikl mandát přede dnem konání voleb do zastupitelstva obce (viz § 55 zákona o volbách), bude tato odměna poskytována ještě po dobu 3 měsíců ode dne zániku mandátu. Toto ustanovení lze aplikovat při zániku mandátu z nejrůznějších důvodů, avšak nikoliv v případě úmrtí člena zastupitelstva obce, protože v okamžiku smrti jeho budoucí osobní právo již neexistovalo. Dle našeho názoru, zanikl-li mandát členovi zastupitelstva obce z důvodu jeho úmrtí, neexistuje právní důvod vyplácet mu měsíční odměnu ještě po dobu 3 měsíců (potažmo případným dědicům). Na pozůstalé mohou přecházet pouze taková finanční práva zemřelého člena zastupitelstva obce, která mu vznikla z titulu výkonu funkce ještě před smrtí a v okamžiku smrti ještě existovala.

Ať již na měsíční odměnu člena zastupitelstva obce vzniká nárok přímo ze zákona, nebo až na základě rozhodnutí zastupitelstva obce, vždy se jedná o odměnu za osobní výkon funkce člena zastupitelstva obce, popřípadě o odměnu, která je určena k jeho „zabezpečení“ po určitou dobu v souvislosti s ukončením výkonu funkce nebo zánikem mandátu (s cílem usnadnit *jemu osobně* přechod z veřejné funkce, uplatnit se na trhu práce apod.) V žádném případě však zákon o obcích neřeší a smyslem jeho úpravy není „sociální zabezpečení“ rodiny bývalého člena zastupitelstva obce, a to ani v případě zániku mandátu člena z důvodu jeho úmrtí (to je předmětem zcela jiné právní úpravy, např. o sociálním zabezpečení občanů). Jiná otázka je, zda finanční nároky člena zastupitelstva obce, které mu vznikly před jeho smrtí a v době jeho smrti už existovaly, jsou předmětem dědictví.

Zákon o obcích řeší v § 75 odst. 4 obdobným způsobem nárok starostů a místostarostů, pokud byli z funkce odvoláni nebo se funkce vzdali. Podle ustanovení § 75 odst. 4 zákona o obcích uvolněnému členovi zastupitelstva obce a neuvolněnému členovi zastupitelstva obce, kteří vykonávali funkci starosty nebo místostarosty, za níž náleží měsíční odměna, a byli z této funkce odvoláni nebo se jí vzdali, bude tato odměna poskytována ještě po dobu 3 měsíců ode dne vzdání se funkce nebo odvolání z funkce. Právní účinky vzdání se funkce (starosty nebo místostarosty) nastávají projevem této vůle (srov. § 103 odst. 6 zákona o obcích). Pokud starosta nebo místostarosta zemřel teprve poté, co se vzdal funkce nebo byl z funkce odvolán, vznikl mu (a v době jeho smrti už existoval) nárok na výplatu odměny dle § 75 odst. 4 zákona o obcích.

Na vztahy vyplývající z výkonu veřejné funkce se vztahuje zákoník práce, pokud to výslovně stanoví nebo pokud to stanoví zvláštní právní předpisy. Tím je

v daném případě zákon o obcích. V ustanovení § 76 zákona o obcích se stanoví, že *splatnost a výplata odměny členům zastupitelstva obce, jakož i srážky z odměny, se řídí právními předpisy upravujícími platové poměry zaměstnanců obcí a zákoníkem práce. Pro tyto účely se odměna členů zastupitelstva obce posuzuje jako plat zaměstnanců obce v pracovním poměru; obec se posuzuje jako zaměstnavatel a členové zastupitelstva obce se posuzují jako zaměstnanci.* Prostřednictvím citovaného ustanovení lze, dle našeho názoru, řešit přechod peněžitých práv bývalých členů zastupitelstva obce po jejich smrti v intencích ustanovení § 328 zákoníku práce, který stanoví, že *peněžitá práva zaměstnance jeho smrtí nezanikají*, a dále, že *do výše odpovídající trojnásobku jeho průměrného měsíčního výdělku přecházejí mzdová a platová práva z pracovněprávního vztahu uvedeného v § 3 větě druhé (zákoníku práce) postupně na jeho manžela, děti a rodiče, jestliže s ním žili v době smrti ve společné domácnosti; předmětem dědictví se stávají, není-li těchto osob.*

Musíme však podtrhnout, že přecházet mohou pouze taková finanční práva zemřelého člena zastupitelstva obce, která mu vznikla z titulu výkonu funkce ještě před smrtí a v okamžiku smrti ještě existovala.

19) Poskytování odměny náhradníkům nastoupivším na uprázdněný mandát

? **Dotaz: Jakým způsobem se stanovuje odměna za výkon funkce členům zastupitelstva obce, kteří začnou funkci vykonávat v průběhu volebního období?**

Úvodem předesíláme, že zákonné důvody pro zánik mandátu jsou vyjmenovány v ustanovení § 55 odst. 2 zákona o volbách. Podle § 55 odst. 2 písm. b) tohoto zákona mandát zaniká dnem, kdy starosta nebo primátor obdrží písemnou rezignaci člena zastupitelstva obce na jeho mandát (rezignaci nelze vzít zpět).

Nastupování náhradníků je následně upraveno v ustanovení § 56 zákona o volbách, dle něhož *uprázdní-li se mandát v zastupitelstvu obce, nastupuje za člena tohoto zastupitelstva náhradník z kandidátní listiny téže volební strany v pořadí podle § 45 odst. 5, a to dnem následujícím po dni, kdy došlo k zániku mandátu. Takto nastoupenému členu zastupitelstva obce předá rada obce, města, městské části nebo městského obvodu, a není-li zřízena, zastupitelstvo obce do 15 dnů poté, co se mandát uprázdní, osvědčení o tom, že se stal členem zastupitelstva obce a kterým dnem se jím stal.*

Při odměňování náhradníka (nového člena zastupitelstva obce) je nutno vzít v potaz, že o odměně každého neuvolněného člena zastupitelstva obce vždy rozhoduje zastupitelstvo obce, které postupuje v souladu s ustanovením § 77 odst. 2 zákona o obcích, dle něhož se **odměna neuvolněnému členovi zastupitelstva obce poskytuje ode dne, který stanoví zastupitelstvo obce.** Na jakoukoliv výši

měsíční odměny nemá tedy neuvolněný člen zastupitelstva obce právní nárok, pokud ji zastupitelstvo obce zákonem stanoveným způsobem neschválí. To se týká nejen neuvolněných členů zastupitelstva obce, kterým vzniká mandát v souvislosti s volbami, **ale též náhradníků**, kteří nastoupí na uprázdněný mandát.

Výši odměny neuvolněného člena zastupitelstva obce a od kdy mu tato odměna náleží, je třeba dovodit vždy z usnesení zastupitelstva obce, kterým zastupitelstvo obce rozhodlo o odměnách za výkon funkce neuvolněným členům zastupitelstva obce na stávající volební období za předpokladu úpravy od kdy (eventuelně v jaké výši) by odměna náležela právě v případě nástupu náhradníků v průběhu volebního období.

V případě, že toto usnesení nepočítá se situací, kdy dojde k rezignaci člena zastupitelstva obce a na jeho místo nastoupí náhradník, doporučujeme, pokud to nelze dovodit z usnesení zastupitelstva obce, kterým byly určeny odměny neuvolněným členům zastupitelstva obce, aby v této věci zastupitelstvo obce nově rozhodlo.

Zákon neupravuje, od kterého okamžiku náleží náhradníkovi za odstoupivšího člena zastupitelstva obce odměna a toto rozhodnutí je vyhrazeno pouze zastupitelstvu obce. **Usnesení zastupitelstva obce však** stejně jako zákony a jiné právní předpisy **nemůže působit retroaktivně**, tudíž odměna náhradníkovi za odstoupivšího člena zastupitelstva obce může náležet nejdříve ode dne rozhodnutí zastupitelstva obce.

Pro obdobné případy do budoucna lze určit, že náhradníkům za člena zastupitelstva obce, který odstoupil, náleží odměna **kupříkladu ode dne vzniku mandátu**. Avšak i v případě, že zastupitelstvo obce rozhodne, že odměna náhradníkovi náleží například až od prvního dne druhého měsíce následujícího po vzniku mandátu, bude takové rozhodnutí taktéž v souladu se zákonem. Doporučujeme okamžik, od kterého odměna náleží v usnesení konkrétně vymezit, aby nemohlo dojít k pochybnostem o vzniku nároku na vyplacení odměny.

Pro úplnost poznamenáváme, že člen zastupitelstva obce, na jehož uvolněný mandát nastupuje náhradník, vykonával z titulu člena zastupitelstva další funkce proto, že byl do nich zastupitelstvem obce jmenovitě zvolen. Náhradník tyto funkce jeho předchůdce (např. neuvolněného předsedy výboru, člena rady, některou z uvolněných funkcí aj.) automaticky nezískává. Pokud ho jako člena zastupitelstva jmenovitě příslušný orgán obce zvolí do některé z uvolněných funkcí, bude mít nárok na měsíční odměnu za výkon příslušné funkce ode dne, kdy byl do této funkce, za kterou odměna náleží, zvolen. Pokud ho jako člena zastupitelstva jmenovitě příslušný orgán obce zvolí do některé z dalších neuvolněných funkcí (např. předsedou či členem určitého výboru), zohlední se výkon této funkce v jeho měsíční odměně podle toho, jak rozhodlo zastupitelstvo obce – související postup

byl podrobně vysvětlen v předchozích částech této metodické příručky (viz část II., bod 1. 2, 3 a další).

20) Odměňování členů výborů zastupitelstva obce a komisí rady obce, kteří nejsou členy zastupitelstva obce

Dotaz: Jakým způsobem lze odměňovat členy výborů zastupitelstva obce a komisí rady obce? Je možno odměnit i občany, kteří pracují ve výborech a komisích jako nečlenové zastupitelstva obce?

Pokud jsou předsedové a členové výborů zastupitelstva obce (bez ohledu na to, zda jde o výbory zřízené povinně nebo fakultativně) a stejně tak předsedové a členové komisí rady **členy zastupitelstva obce**, vždy pro ně platí **zásady pro odměňování členů zastupitelstva obce** v souladu se zákonem o obcích a dle nařízení vlády. V příloze č. 1 jsou v příslušných sloupcích uvedeny mj. funkce uvolněného předsedy výboru/komise a neuvolněného předsedy výboru/komise, a dále funkce člena výboru/komise. Zásady pro odměňování neuvolněných členů zastupitelstva obce, kteří vykonávají funkce předsedů nebo členů všech výborů a komisí, platí pro všechny bez rozdílu.

Pakliže **nejsou členové výboru členy zastupitelstva obce**, je třeba vycházet z ustanovení § 84 odst. 2 písm. u) zákona o obcích, dle něhož je zastupitelstvu obce vyhrazena pravomoc rozhodovat o peněžitých plněních poskytovaných fyzickým osobám, které nejsou členy zastupitelstva obce, za výkon funkce členů výborů. Jakou formou se tato peněžitá plnění mohou poskytovat, zákon o obcích nespecifikuje.

Stejně tak není zákonem upraveno poskytování peněžitých plnění pro fyzické osoby, které nejsou členy zastupitelstva obce, ale vykonávají funkce členů komisí rady obce. V tomto případě lze využít tzv. zbytkové pravomoci rady obce, která zabezpečuje rozhodování ostatních záležitostí patřících do samostatné působnosti obce, pokud nejsou vyhrazeny zastupitelstvu obce nebo pokud si je zastupitelstvo obce nevyhradilo (§ 102 odst. 3 zákona o obcích). Forma případného peněžitého plnění opět není stanovena. V obou případech odměňování „nečlenů“ zastupitelstva obce zákon nijak neomezuje ani časovou frekvenci předmětného peněžitého plnění, které lze poskytovat např. měsíčně, čtvrtletně, pololetně, ročně, případně i v jiných časových intervalech.

V souladu s výše uvedeným lze proto v praxi při stanovení způsobu odměňování za funkce členů výborů zastupitelstva obce a komisí rady obce, kteří nejsou členy zastupitelstva obce, postupovat následovně:

- rozhodnout o příslušné výši peněžitého plnění (odměny) formou usnesení zastupitelstva obce bez dalšího právního aktu,

- poskytnout jim věcný nebo peněžitý dar (např. 1x ročně) – dle § 85 písm. b) zákona o obcích je poskytování věcných či peněžních darů ve výši nad 20 000 Kč v jednom kalendářním roce ve vyhrazené působnosti zastupitelstva obce; do 20 000 Kč o věcných či peněžních darech rozhoduje rada obce (§ 102 odst. 3 zákona o obcích),
- schválit jim měsíční odměny analogicky podle nařízení vlády.

Podotýkáme, že zákonné odvody ze stanovené odměny se pak, dle našeho názoru, odvíjejí až od způsobu stanovení této odměny.

Otázku odměňování členů jiných ad hoc zřízených účelových poradních orgánů zákon o obcích neupravuje, ale ani nevylučuje. Případné peněžité plnění by tedy bylo možno poskytovat mimo režim nařízení vlády – to neplatí pro členy zastupitelstva obce, u nichž jde o součást výkonu jejich funkce nebo jmenovitý úkol stanovený jim zastupitelstvem obce z titulu funkce člena zastupitelstva obce (zastoupení ve výběrové komisi na zadání určité zakázky, účast v redakční radě občasníku vydávaného obcí k informování občanů apod.).

III. ODMĚŇOVÁNÍ PO VOLBÁCH A VE VOLEBNÍM MEZIDOBÍ

1) Odměna při skončení výkonu funkce

? *Dotaz: Komu náleží odměna při skončení výkonu funkce při volbách?*

Podle § 75 odst. 1 zákona o obcích náleží neuvolněnému členu zastupitelstva obce, pokud vykonává funkci starosty, a uvolněnému členu zastupitelstva obce odměna při skončení funkčního období, jestliže jim ke dni voleb do zastupitelstva obce příslušela měsíční odměna a pokud jim nevznikl opětovný nárok na měsíční odměnu (tzn., pokud nebyli opětovně zvoleni do funkcí, za něž se tato odměna poskytuje). Podle citovaného ustanovení tedy každému uvolněnému členovi zastupitelstva obce bez ohledu na vykonávanou funkci – např. starostovi, místostarostovi, členovi rady obce, předsedovi výboru apod., a z neuvolněných členů zastupitelstva obce pouze starostovi náleží odměna při skončení funkčního období, a to v případě splnění dalších zákonem stanovených podmínek.

? *Dotaz: Za jakých podmínek vzniká nárok na odměnu?*

Odměna podle § 75 odst. 1 zákona o obcích neuvolněnému starostovi a všem uvolněným členům zastupitelstva obce náleží v případě, že:

- výše uvedeným členům zastupitelstva obce ke dni voleb do zastupitelstva obce příslušela měsíční odměna (při stanovení odměny při skončení výkonu funkce se tedy vychází z aktuální výše odměny ke dni voleb),
- nevznikl jim opětovný nárok na měsíční odměnu (v případě, že nedochází k opětovnému zvolení do funkcí, k nimž se vztahuje nárok na odměnu podle § 75 odst. 1 zákona o obcích),
- výše vyjmenovaní členové zastupitelstva obce nebyli pravomocně odsouzeni za úmyslný trestný čin spáchaný v průběhu funkčního období (tj. za celou dobu výkonu funkce, která může trvat více než jedno volební období).

Druhá podmínka pro poskytnutí odměny při skončení funkčního období je **nevzniknutí opětovného nároku na měsíční odměnu**. Ustanovení pojednávají o měsíční odměně v § 75 odst. 1 zákona o obcích má užší obsah než obecný pojem „měsíční odměna“ ve smyslu § 71 a § 72 zákona o obcích. Ustanovení § 75 odst. 1 má tedy ohledně obsahu pojmu „měsíční odměna“ speciální povahu (tj. charakter „speciálního ustanovení“, jehož aplikace má **přednost** před obecnou úpravou), ve vztahu k § 71 a § 72 zákona o obcích (v úvahu bereme též smysl odměny při skončení funkčního období, kterým je usnadnění nového uplatnění

uvolněných členů zastupitelstva obce na trhu práce). Z těchto důvodů je tak nutno měsíční odměnu poskytovanou podle § 75 odst. 1 zákona o obcích vykládat tak, že se jí rozumí pouze taková měsíční odměna, která náleží neuvolněnému členovi zastupitelstva obce, pokud vykonává funkci starosty, a každému uvolněnému členovi zastupitelstva obce (bez ohledu na vykonávanou funkci). Tuto odměnu tedy nelze poskytnout neuvolněným členům zastupitelstva obce (pochopitelně s výjimkou starosty). Současně zdůrazňujeme, že ustanovení § 75 odst. 1 zákona o obcích stanoví podmínku „pokud jim nevznikl opětovný nárok na měsíční odměnu“ – **zákon tedy nehovoří o vzniku opětovného nároku na odměnu ve stejné či nesnížené výši.**

Ve prospěch výše uvedeného názoru svědčí i argument, že opačný výklad by ve svém důsledku umožnil poskytnout odměnu při skončení funkčního období (v řádech až šestinásobku měsíční odměny) např. neuvolněnému starostovi, který byl po volbách opětovně zvolen (neuvolněným) starostou a byla mu zastupitelstvem schválena nová výše odměny, čímž došlo třeba i jen k nepatrnému snížení odměny oproti stavu v předchozím volebním období – takový cíl však zákon nepochybně nesledoval. Stejně tak v případě bývalého uvolněného starosty, který byl po volbách zvolen uvolněným místostarostou, dochází sice ke snížení pobírané odměny, to však nemůže být důvodem k vyplacení odchodného, jelikož opětovný nárok na odměnu v takovém případě vznikl.

Nutno podotknout, že z totožného názoru k dané problematice vychází i komentované vydání zákona o obcích: Vedral, J., Váňa, L., Břeň, J., Pšenička, S. Zákon o obcích (obecní zřízení). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 430-431.

K bližšímu vysvětlení pojmu „opětovný nárok na měsíční odměnu“ dále uvádíme, že tento nárok se vztahuje pouze na opětovnou volbu do funkcí (jež jsou uvedeny v ustanovení § 75 odst. 1 zákona o obcích), které budou poprvé touto volbou obsazeny v novém funkčním období. Jestliže např. k volbě uvolněného starosty nedošlo již na ustavujícím zasedání zastupitelstva obce, měla by být tato funkce obsazena na základě volby na nejbližším zasedání zastupitelstva obce. Pakliže by byl do této funkce opětovně zvolen člen zastupitelstva obce, který v minulém funkčním období zastával funkci uvolněného starosty, máme za to, že mu vznikl opětovný nárok na měsíční odměnu. V takovém případě mu nevzniká nárok na vyplacení odměny při skončení funkčního období (tzv. odchodné) podle § 75 odst. 1 a 2 zákona o obcích. Pokud k této volbě nedojde a bývalý starosta nebude zvolen do žádné jiné uvolněné funkce s nárokem na odměnu (ani do funkce neuvolněného starosty, jemuž by zastupitelstvo schválilo určitou výši odměny), vznikne nárok na vyplacení odměny, pokud jsou splněny ostatní shora uvedené podmínky. (Poznámka: Splnění podmínky, že dotčenému „nevznikl opětovný nárok na odměnu“ v zásadě nelze posoudit dříve, než se příslušné funkce na nové volební období znovu obsadí. Pro účely této obecné metodiky však nelze počítat se zcela specifickými a výjimečnými situacemi dlouhodobého neobsazení všech

uvolněných funkcí v určité konkrétní obci i v řádech měsíců, např. v důsledku nedohody dvou ve volbách stejně úspěšných stran či uskupení, záměrných dlouhodobých obstrukcí apod.).

Příklad: Dosavadnímu starostovi (uvolněnému nebo neuvolněnému), který kandidoval do zastupitelstva obce a vznikl mu mandát, tj. byl zvolen do zastupitelstva obce, a bude vykonávat funkci neuvolněného člena zastupitelstva obce (samozřejmě s výjimkou starosty), **vzniká** nárok na výplatu odměny při skončení výkonu funkce.

Příklad: Dosavadnímu starostovi (uvolněnému nebo neuvolněnému), který kandidoval do zastupitelstva obce a vznikl mu mandát, tj. byl zvolen do zastupitelstva obce, a na ustavujícím zasedání nově zvoleného zastupitelstva obce byl zvolen neuvolněným místostarostou, **vzniká** nárok na výplatu odměny při skončení výkonu funkce.

Pozn.: Nárok na odměnu při skončení výkonu funkce vzniká i v případě, že zastupitelstvo schválí místostarostovi nějakou vyšší měsíční odměny, neboť neuvolněný místostarosta (stejně jako kterýkoliv jiný neuvolněný člen zastupitelstva obce kromě starosty) nespadá do okruhu osob uvedených v § 75 odst. 1 zákona o obcích, na něž se vztahuje podmínka vzniku opětovného nároku na odměnu.

Příklad: Dosavadnímu starostovi (uvolněnému nebo neuvolněnému), který kandidoval do zastupitelstva obce a vznikl mu mandát, tj. byl zvolen do zastupitelstva obce, a na ustavujícím zasedání nově zvoleného zastupitelstva obce byl opětovně zvolen uvolněným starostou, **nevzniká** nárok na výplatu odměny při skončení výkonu funkce. Nárok **nevzniká** ani v případě, že by dosavadní starosta (uvolněný i neuvolněný) byl opětovně zvolen neuvolněným starostou a zároveň mu byla zastupitelstvem schválena jakákoliv výše měsíční odměny. Nárok **nevzniká** ani v případě, že by dosavadní starosta (uvolněný i neuvolněný) v novém volebním období pokračoval ve výkonu funkce uvolněného člena zastupitelstva obce, i když v jiné uvolněné funkci (uvolněného místostarosty, uvolněného člena rady, uvolněného předsedy výboru), byť s nižší měsíční odměnou než jakou pobíral jako uvolněný starosta. V daném případě by totiž **nesplnil jednu ze základních podmínek na výplatu „odměny při skončení funkčního období“, a to že mu nevznikl opětovný nárok na měsíční odměnu.**

? **Dotaz: Jak se vypočítá výše odměny?**

Podle § 75 odst. 2 se výše odměny stanoví jako **výše měsíční odměny, k níž se přičte násobek této částky a počtu celých ukončených po sobě jdoucích let výkonu funkce, nejdéle však pěti ukončených let výkonu funkce.** Pokud neuvolněný starosta nebo uvolněný člen zastupitelstva obce nevykonával funkci

po dobu alespoň jednoho celého roku, náleží mu odměna ve výši jedné měsíční odměny, neboť mu nelze poskytnout žádné násobky.

Dotaz: Jak se posuzuje délka výkonu funkce?

Za rok výkonu funkce se považuje **dvanáct po sobě jdoucích měsíců, a to počínaje dnem volby do funkce, za níž odměna náleží**. Pokud jde o přesné určení toho, kdy je rok výkonu funkce ukončen, je možné vycházet z ustanovení § 605 odst. 2 nového občanského zákoníku, tj. že rok výkonu funkce je ukončen dnem, který se číslem shoduje se dnem volby do funkce, za níž odměna náleží.

Za předpokladu, že člen zastupitelstva obce vykonával např. funkci starosty nepřetržitě po dobu nejméně 5 celých ukončených, po sobě jdoucích let, náleží mu odměna při skončení výkonu funkce ve výši 6 měsíčních odměn (tj. jedna měsíční odměna + pětinašobek této odměny).

Pokud neuvolněný starosta nebo uvolněný člen zastupitelstva obce bude vykonávat funkci jedno volební období, není vyloučeno, že s ohledem na datum voleb a datum konání ustavujícího zasedání nesplní podmínku celého ukončeného „čtvrtého“ roku výkonu funkce. V takovém případě mu náleží odměna ve výši jedné měsíční odměny plus trojnásobku (nikoliv čtyřnásobku) této odměny.

Do doby výkonu funkce se započítává i doba, po kterou starosta nebo uvolněný člen zastupitelstva – místostarosta nebo člen rady vykonával své pravomoci po dni voleb až do zvolení nového starosty, místostarosty nebo rady obce (§ 107 a § 102a zákona o obcích).

Jestliže v průběhu funkčního období, které může být delší než jedno volební období, vykonával člen zastupitelstva obce např. 2 roky funkci starosty a následně 3 roky funkci uvolněného místostarosty, pro výpočet výše odměny je určující **celková doba výkonu funkce**, pokud jsou tyto funkce vykonávány návazně (bez přetržky) a jsou splněny další podmínky (nevznikl opětovný nárok na odměnu a nedošlo k pravomocnému odsouzení za úmyslný trestný čin spáchaný v průběhu celého funkčního období). Odměna se přitom počítá z aktuální výše odměny, tj. ke dni voleb.

Příklad: Obec měla od r. 2006 neuvolněného starostu, který byl po volbách v r. 2010 zvolen uvolněným místostarostou. Na další volební období (2014 – 2018) už nekandidoval. Výše odměny při skončení funkčního období po volbách do zastupitelstev obcí v r. 2014 se bude odvíjet od výše jeho měsíční odměny jako uvolněného místostarosty ke dni voleb v r. 2014 a vypočítá se jako jedna měsíční odměna + pětinašobek této odměny.

2) Výplata odměny

? **Dotaz: Je možno odměnu vyplatit jednorázově nebo ve splátkách?**

Podle § 75 odst. 7 zákona o obcích může být odměna při skončení funkčního období vyplacena v měsíčních splátkách nebo jednorázově. Zákon o obcích nestanoví minimální výši měsíční splátky, lze jen doporučit, aby splátky byly vypláceny např. ve výši alespoň jedné měsíční odměny. Podotýkáme, že v praxi se již (byť ojediněle) vyskytly případy vyplácení měsíčních splátek v řádech stokorun, případně v jiných výrazně nižších částkách než je výše měsíční odměny, což nebylo jistě úmyslem zákonodárce, neboť takový postup vykazuje znaky šikany a nesplňuje smysl poskytování odměny při skončení výkonu funkce. Účelem výplaty ve splátkách je vypořádání závazku obce vůči bývalému členovi zastupitelstva během několika měsíců, nikoliv „protáhnout“ toto období na několik let.

? **Dotaz: Kdo rozhoduje o tom, zda se odměna vyplatí jednorázově či ve splátkách?**

Zákon o obcích v žádném ze svých ustanovení nepodmiňuje vyplácení odměny při skončení výkonu funkce ať už jednorázově, nebo ve splátkách, rozhodnutím či schválením některého orgánu obce. Nelze však vyloučit, aby o způsobu výplaty, aniž by byl zpochybněn nárok na odměnu, rozhodla rada obce, neboť tento orgán podle § 102 odst. 3 zabezpečuje rozhodování ostatních záležitostí patřících do samostatné působnosti obce, pokud nejsou vyhrazeny zastupitelstvu obce nebo pokud si je zastupitelstvo obce nevyhradilo.

? **Dotaz: Jak postupovat v případě, že je proti členovi zastupitelstva obce, kterému vznikl nárok na odměnu při skončení funkčního období, vedeno trestní řízení pro úmyslný trestný čin spáchaný v průběhu funkčního období?**

Vznik nároku na odměnu při skončení funkčního období je podle § 75 odst. 7 zákona o obcích variantně posuzován v závislosti na případném pravomocném odsouzení za úmyslný trestný čin. Vznikl-li neuvolněnému starostovi nebo uvolněnému členovi zastupitelstva obce nárok na odměnu při skončení výkonu funkce v době, kdy je proti němu vedeno trestní řízení (trestním řízením se rozumí řízení podle trestního řádu – viz § 12 odst. 10 trestního řádu) pro úmyslný trestný čin spáchaný v průběhu funkčního období, odměna se nevyplatí. Příslušnou částku si obec deponuje na svém účtu a vyčká na výsledek. Skončí-li trestní řízení pro uvedený trestný čin pravomocným odsouzením, má se za to, že nárok na odměnu při skončení funkčního období nevznikl. Nedojde-li k takovému odsouzení, odměna se vyplatí.

Otázkou zůstává, zda a jakým způsobem, se obec dozví o těchto skutečnostech, které jsou jednou z podmínek pro výplatu odměny. Je možno např. požádat dotčeného člena zastupitelstva obce o čestné prohlášení ve výše uvedené věci.

Dotaz: Proplácí se uvolněným členům zastupitelstva obce na konci funkčního období nevyčerpaná dovolená?

Pokud nevyčerpá uvolněný člen zastupitelstva obce dovolenou nebo její část před uplynutím doby uvolnění k výkonu veřejné funkce, poskytne mu ji uvolňující zaměstnavatel, ke kterému se tento člen zastupitelstva obce vrací po skončení doby uvolnění. V tomto případě se tedy **neproplácí náhrada** za nevyčerpanou dovolenou [podrobněji k dovolené viz bod „Čerpání dovolené, její převádění a proplácení“].

3) Odměňování starosty, místostarosty a členů rady obce ve volebním mezidobí

Dotaz: Podle § 75 odst. 5 zákona o obcích je za výkon pravomocí odměňován starosta a místostarosta. Náleží také členům rady obce odměna za výkon pravomocí ve volebním mezidobí?

Podle současné právní úpravy vykonává v období ode dne voleb až do ustavujícího zasedání zastupitelstva obce, resp. do zvolení nových orgánů obce, pravomoci dosavadní starosta, dosavadní místostarosta (místostarostové) a rada obce. I když zákon o obcích otázku odměňování členů rady obce v tzv. volebním mezidobí výslovně neupravuje, podle našeho názoru je nutné poskytovat měsíční odměnu všem vyjmenovaným veřejným funkcionářům obce (starostovi, místostarostovi a členům rady obce), a to s přihlédnutím k ustanovení § 75 odst. 5 zákona o obcích (pokud dosavadní starosta nebo místostarosta vykonává pravomoci podle § 107, náleží mu měsíční odměna v dosavadní výši) a k ustanovením § 71 odst. 1 a § 72 zákona o obcích.

Dotaz: Jaká výše odměny ve volebním mezidobí se vyplácí v případě kumulací funkcí neuvolněného člena rady obce a neuvolněného předsedy výboru zastupitelstva obce nebo komise rady obce nebo v případě kumulací jiných funkcí?

Zákon o obcích neupravuje ukončení funkčního období výborů zastupitelstva obce ani komisí rady obce. Výbory obecně jsou poradními, iniciativními a kontrolními orgány zastupitelstva obce, nikoli samostatnými orgány. Z povahy těchto orgánů, jejichž existence je závislá na existenci zastupitelstva obce, je však nutné dovodit, že jejich funkční období končí současně s funkčním obdobím zastupitel-

stva obce, tedy zánikem mandátů jednotlivých členů zastupitelstva obce podle § 55 odst. 2 písm. d) zákona o volbách do zastupitelstev.

V návaznosti na výše uvedené je nutno posuzovat **výkon funkce v případě předsedů nebo členů komisí rady obce**, které zřizuje rada obce jako své iniciativní a poradní orgány. Komise mohou být též výkonnými orgány, jestliže jim byl svěřen výkon přenesené působnosti podle § 103 odst. 4 písm. c) zákona o obcích. Jelikož zákon o obcích svěřuje radě obce i po ukončení funkčního období zastupitelstva obce až do zvolení nové rady obce výkon všech pravomocí, nic nebrání tomu, aby i nadále fungovaly její orgány (komise). Předsedové a členové komisí budou tedy vykonávat své pravomoci až do zvolení nových orgánů, za což budou i nadále odměňováni.

V případě **souběhu odměn** za výkon funkce neuvolněného člena rady obce a předsedy nebo člena výboru, automaticky zaniká ke dni voleb nárok na výplatu odměny za výkon funkce předsedy nebo člena výboru, neboť funkční období výborů končí s funkčním obdobím zastupitelstva obce. Pakliže bude neuvolněný člen rady obce vykonávat zároveň funkci předsedy nebo člena komise rady obce, odměna se bude nadále poskytovat jako souhrn odměn za jednotlivé funkce, neboť rada obce vykonává nadále své pravomoci a tudíž nezanikají ani její orgány. V případě uvolněných členů zastupitelstva obce (členů rady obce) tuto otázku řeší § 77 odst. 3 písm. a) zákona o obcích.

Pokud obec poskytuje odměnu jako souhrn odměn za jednotlivé funkce v jiných, shora neuvedených případech, je nutno vždy zvážit, zda se jedná o kombinaci s výkonem funkce člena rady obce nebo komise rady obce. V těchto případech je nutno poskytovat pouze tu „část“ měsíční odměny, která se vztahuje k výkonu funkce člena rady obce, případně komise rady obce.

4) Dočasná pracovní neschopnost starosty v průběhu volebního mezidobí

? **Dotaz: Starosta v průběhu volebního mezidobí onemocněl. Náleží mu nějaká odměna?**

Onemocní-li starosta, který vykonává funkci jako uvolněný člen zastupitelstva obce ve volebním mezidobí, nastává situace, která je ošetřena v ustanovení § 73 odst. 3) a 4) zákona o obcích – tj. nevykonává-li uvolněný člen zastupitelstva obce funkci z důvodů dočasné pracovní neschopnosti, měsíční odměna mu nenáleží; v kalendářním měsíci, v němž z těchto důvodů uvolněný člen zastupitelstva obce vykonával funkci jen po část měsíce, náleží mu měsíční odměna v poměrné výši; uvolněnému členu zastupitelstva obce měsíční odměna za první 3 dny nenáleží a poté od čtvrtého dne mu náleží upravená výše měsíční odměny ve smyslu ustanovení § 73 odst. 4 zákona o obcích. Finanční závazky obce na výplatu odmě-

ny za výkon funkce dosavadního starosty, tedy náhrady za dobu, kdy dosavadní uvolněný starosta funkci nevykonával z důvodu nemoci, končí ve volebním mezidobí okamžikem zvolení nového starosty nebo alespoň místostarosty. Pokud starosta už nevykonává po zvolení nového starosty funkci, nemůže mu náležet odměna za výkon funkce starosty, a tudíž ani náhrada za to, že z důvodu nemoci funkci nevykonával.

Pakliže by dočasná pracovní neschopnost výše zmíněného uvolněného člena zastupitelstva obce pokračovala, měly by nastoupit nároky v době nemoci z titulu jeho nemocenského pojištění při výkonu funkce uvolněného člena zastupitelstva, event. z toho plynoucí „ochranné lhůty“, nároky plynoucí z jeho pracovního poměru a souvisejícího nemocenského pojištění, příp. nemocenské pojištění při výkonu samostatné výdělečné činnosti, z titulu uchazeče o zaměstnání apod. Pro tento případ doporučujeme konzultovat postup v konkrétním případě s místně příslušnou okresní správou sociálního zabezpečení.

Dotaz: Starosta v průběhu volebního mezidobí zemřel. Stane se odměna podle § 75 odst. 1, na kterou mu vznikl nárok ještě za jeho života, součástí dědictví?

Na vztahy vyplývající z výkonu veřejné funkce se vztahuje zákoník práce, pokud to výslovně stanoví nebo pokud to stanoví zvláštní právní předpisy. Tímto zvláštním právním předpisem je v daném případě zákon o obcích.

V ustanovení § 76 zákona o obcích se stanoví, že splatnost a výplata odměny členům zastupitelstva obce, jakož i srážky z odměny, se řídí právními předpisy upravujícími platové poměry zaměstnanců obcí a zákoníkem práce. Pro tyto účely se odměna členů zastupitelstva obce posuzuje jako plat zaměstnanců obce v pracovním poměru; obec se posuzuje jako zaměstnavatel a členové zastupitelstva obce se posuzují jako zaměstnanci. Prostřednictvím citovaného ustanovení lze, dle našeho názoru, řešit přechod peněžitých práv bývalých členů zastupitelstva obce po jejich smrti podle ustanovení § 328 zákoníku práce, který stanoví, že peněžitá práva zaměstnance jeho smrtí nezanikají, a dále, že do výše odpovídající trojnásobku jeho průměrného měsíčního výdělku přecházejí mzdová a platová práva z pracovněprávního vztahu uvedeného v § 3 větě druhé (pozn. zákoníku práce) postupně na jeho manžela, děti a rodiče, jestliže s ním žili v době smrti ve společné domácnosti; předmětem dědictví se stávají, není-li těchto osob.

K tomu poznamenáváme, že „průměrný měsíční výdělek“ je kategorie upravená v hlavě XVIII (§ 351 - § 362) zákoníku práce a k jeho oficiálnímu výkladu, stejně jako k výkladu shora citovaného ustanovení § 328 zákoníku práce, je kompetentní Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Nicméně Ministerstvo vnitra je toho názoru, že na základě analogické aplikace § 328 zákoníku práce ve spojení s § 76 zákona o obcích **peněžitá práva**

starosty na odměny (doplatek odměn) za výkon funkce, která mu vznikla, ale nebyla uspokojena, jeho smrtí **nezanikají**. V intencích citovaného ustanovení tak do výše odpovídající trojnásobku jeho průměrného výdělku z posledního kalendářního čtvrtletí za výkon jeho funkce (za obvyklého stavu, kdy se měsíční odměna za výkon funkce uvolněného starosty v průběhu kalendářního roku nemění, se bude jednat o trojnásobek jeho měsíční odměny, dále viz § 354 zákoníku práce), přecházejí jeho práva postupně na manželku, děti a rodiče (za podmínky, že s ním, žili ve společné domácnosti). Není-li takových osob, stává se tato částka předmětem dědictví spolu s peněžitými nároky starosty, které měl v době smrti u obce, v částce přesahující trojnásobek jeho průměrného měsíčního výdělku.

Musíme však podtrhnout, že přecházet mohou pouze taková finanční práva zemřelého člena zastupitelstva obce, která dotčenému vznikla z titulu výkonu funkce ještě před smrtí a v okamžiku smrti ještě existovala.

Zákon o obcích v § 75 odst. 1 stanoví, že neuvolněnému členovi zastupitelstva obce, pokud vykonává funkci starosty, a uvolněnému členovi zastupitelstva obce náleží odměna při skončení funkčního období, jestliže jim ke dni voleb do zastupitelstva obce příslušela měsíční odměna a pokud jim nevznikl opětovný nárok na měsíční odměnu. Výše odměny při skončení funkčního období se stanoví jako výše měsíční odměny, k níž se přičte násobek této částky a počtu celých ukončených po sobě jdoucích let, nejdéle však pěti ukončených let výkonu funkce (viz § 75 odst. 2 zákona o obcích).

Za předpokladu, že bývalý starosta obce nebyl pravomocně odsouzen za úmyslný trestný čin spáchaný v průběhu funkčního období (podrobnosti viz § 75 odst. 7 zákona o obcích), splnil podmínky nároku na odměnu při skončení funkčního období (jelikož mu ke dni voleb příslušela měsíční odměna a nevznikl mu opětovný nárok na odměnu) ve výši **nejvýše šesti** (1+pětinásobek) **měsíčních odměn** (za předpokladu, že funkci vykonával např. dvě volební období, jinak je nutno příslušné násobky stanovit podle počtu celých ukončených po sobě jdoucích let výkon u funkce), a to podle citovaného ustanovení § 75 odst. 1 zákona o obcích ke dni voleb, tj. **před svou smrtí**. Na základě shora prezentované právní úpravy v § 76 zákona o obcích a potažmo v § 328 zákoníku práce mělo by, podle našeho názoru, toto finanční právo částečně přecházet na manželku (resp. na osoby v citovaném ustanovení vyjmenované) a ve zbývající části do předmětu dědictví.

5) Odměňování ostatních členů zastupitelstva obce v souvislosti s volbami

? **Dotaz: Kdy se ukončí odměňování členů zastupitelstva obce, kteří už nebyli zvoleni ve volbách do nového zastupitelstva obce?**

Funkční období členů zastupitelstva obce (uvolněných i neuvolněných) končí dnem voleb do zastupitelstva obce, neboť tímto dnem jim zaniká mandát, a to podle § 55 odst. 2 písm. d) volebního zákona, přičemž dnem voleb se v případě dvoudenních voleb rozumí podle § 3 odst. 3 volebního zákona první den voleb. I když to zákon o obcích (ani volební zákon) výslovně nezmiňuje, z povahy věci vyplývá, že měsíční odměna za výkon funkce bude „řadovým“ členům zastupitelstva obce vyplácena v poměrné části, měsíční odměna se v tomto případě přepočítá na kalendářní dny skutečného výkonu funkce. Podpůrně lze použít i změnové nařízení vlády č. 375/2010 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 37/2003 Sb., o odměnách za výkon funkce členům zastupitelstev, ve znění pozdějších předpisů. Tímto nařízením byl upraven a doplněn text § 3 odst. 2 nařízení vlády č. 37/2003 Sb. takto: „Měsíční odměna členům zastupitelstev **nenáleží ode dne následujícího po dni, kdy jim zanikl mandát**, anebo byli odvoláni z funkce nebo se vzdali funkce, za jejíž výkon jim byla odměna vyplácena“.

? **Dotaz: Odkdy a jakým způsobem je možno odměňovat nově zvolené neuvolněné členy zastupitelstva obce? Musí o jejich odměnách po volbách znovu rozhodovat zastupitelstvo obce?**

Dle ustanovení § 77 odst. 2 zákona o obcích se odměna neuvolněnému členovi zastupitelstva poskytuje ode dne, který stanoví zastupitelstvo obce. Na jakoukoliv výši měsíční odměny nemá tedy neuvolněný člen zastupitelstva obce právní nárok, pokud ji zastupitelstvo obce zákonem stanoveným způsobem neschválí. To se týká nejen neuvolněných členů zastupitelstva obce, kterým vzniká mandát v souvislosti s volbami, ale též náhradníků, kteří nastoupí na uprázdněný mandát. V této souvislosti je třeba vzít v potaz, že funkční období členů zastupitelstva obce (uvolněných i neuvolněných) končí dnem voleb do zastupitelstva obce, neboť tímto dnem jim zaniká mandát, a to podle § 55 odst. 2 písm. d) volebního zákona, přičemž dnem voleb se v případě dvoudenních voleb rozumí podle § 3 odst. 3 volebního zákona první den voleb. Současně s tím, pokud zákon o obcích nestanoví jinak (např. pro starostu, místostarostu či radu obce do doby než budou zvoleny nové orgány obce), zanikají členům zastupitelstva obce práva a povinnosti související s výkonem jejich funkce v uplynulém funkčním období, tedy i nárok na vyplácení měsíčních odměn (i když byl občan obce zvolen členem zastupitelstva obce opakovaně, a poté zastupitelstvem obce opakovaně do „stejně“, resp. obdobné funkce, kterou zastával v uplynulém volebním období).

Usnesení schválená předchozím zastupitelstvem obce jsou v zásadě platná a lze podle nich postupovat i v novém funkčním období, tedy i po zvolení nového zastupitelstva obce. Výjimkou jsou ta usnesení zastupitelstva obce, jejichž aplikovatelnost je z povahy věci nebo v důsledku formulace konkrétního usnesení zastupitelstva obce omezena jen na funkční období zastupitelstva, které je schválilo. Obecně lze tedy říci, že platnost posledního usnesení zastupitelstva obce o odměnách za výkon jednotlivých funkcí v zastupitelstvu obce, byť z minulého volebního období, uplynutím daného volebního období neskončila (pokud samo o sobě není výslovně časově omezeno). Přesto může být v konkrétním případě problém s jeho aplikovatelností v novém volebním období, resp. na členy zastupitelstva obce, kteří získali mandát později – z příslušného usnesení zastupitelstva obce musí totiž vyplývat nejen výše měsíční odměny za výkon jednotlivých funkcí (dříve schválená výše měsíčních odměn může bez problému vyhovovat i nadále), ale musí z něho vyplývat též datum, **od kdy náleží odměna za výkon funkce členům zastupitelstva, kteří získali mandát právě v nových volbách** (dle ustanovení § 77 odst. 2 zákona o obcích „*odměna se neuvolněnému členovi zastupitelstva poskytuje ode dne, který stanoví zastupitelstvo obce*“). Tuto situaci staré usnesení zastupitelstva obce obvykle (lze očekávat, že v převaze případů) pokrývat nebude. Proto lze doporučit, aby se zastupitelstvo obce na svém ustavujícím zasedání odměňováním zabývalo a rozhodlo, zda stanoví odměny nově nebo je ponechá v dosavadní výši, a aby současně stanovilo, od kdy budou odměny v novém volebním období náležet.

Jak a jakým způsobem toto rozhodné datum obec stanoví, je zcela na jejím uvážení – může to být ode dne ustavujícího zasedání zastupitelstva obce, od zcela konkrétního, zastupitelstvem stanoveného dne, od 1. dne následujícího kalendářního měsíce po ustavujícím zasedání zastupitelstva obce (a v dalších specifických případech ode dne, kdy byl předseda/člen výboru zvolen do funkce, ode dne konání zasedání zastupitelstva obce, kterého se náhradník nastupující na uvolněný mandát zúčastní apod.)

Dotaz: Na ustavujícím zasedání zastupitelstva obce, které se konalo 22. listopadu, byl zvolen do funkce uvolněného starosty dosavadní neuvolněný místostarosta, který vykonával funkci v tzv. volebním mezidobí. Jak stanovit jeho odměnu v tento konkrétní den?

Způsob stanovení odměny za výkon funkce člena zastupitelstva obce na den ustavujícího zasedání zastupitelstva obce, když jeden a tentýž člen zastupitelstva obce v průběhu jednoho dne kontinuálně přechází z jedné funkce s nárokem na odměnu do druhé funkce s nárokem na odměnu, zákon o obcích speciálně neupravuje. Ministerstvo vnitra doporučuje postupovat následujícím způsobem.

Měsíc listopad má 30 kalendářních dní. Příslušný člen zastupitelstva obce v průběhu listopadu nejprve vykonával svou funkci podle ustanovení § 107 zá-

kona o obcích, tj. podle ustanovení § 75 odst. 5 má nárok na příslušnou odměnu i za volební mezidobí, poté jako nově zvolený uvolněný starosta. I v den ustavujícího zasedání zastupitelstva obce (v daném případě 22. listopadu 2010) nevykonával dvě funkce vedle sebe, ale vždy jen jednu funkci, a to za sebou – dohromady jeden celý den. Příslušný člen zastupitelstva obce tak v měsíci listopadu vykonával funkci nepřetržitě 30 kalendářních dní. Není proto objektivní důvod rozdělovat interval pro účely jeho odměňování tak, aby součet počtu dnů byl 31 (listopad nemá 31 kalendářních dní).

Podle ustanovení § 75 odst. 5 zákona o obcích, pokud dosavadní starosta nebo místostarosta vykonává pravomoci podle § 107 (ve volebním mezidobí), náleží mu dosavadní měsíční odměna. Poté nastupuje režim § 77 odst. 1 zákona o obcích, který stanoví, že se odměna uvolněnému členovi zastupitelstva obce poskytuje *ode dne, kdy byl zvolen nebo jmenován do funkce*. Dále je nutné přihlídnout k ustanovení § 77 odst. 3 písm. a), že *v případě souběhu výkonu několika funkcí náleží uvolněnému členovi zastupitelstva obce měsíční odměna podle funkce, za kterou se poskytuje nejvyšší odměna* (odměna za výkon funkce uvolněného starosty je vždy vyšší než odměna za výkon jiných funkcí).

S ohledem na výše uvedené doporučujeme rozdělit v popsaném případě měsíc listopad na dva intervaly – od 1. do 21. listopadu s odměnou za výkon funkce neuvolněného místostarosty a od 22. do 30. listopadu s odměnou za výkon funkce uvolněného starosty (tj. tak, aby bylo vyhověno ustanovení § 75 odst. 5 ve spojení s ustanovením § 77 zákona o obcích).

6) Ukončení výkonu funkce uvolněného člena zastupitelstva obce a jeho návrat k původnímu zaměstnavateli

Dotaz: Uvolněný starosta již nebyl zvolen na ustavujícím zasedání zastupitelstva obce do funkce uvolněného člena zastupitelstva (starostou ani místostarostou). Za jakých podmínek se vrací k uvolňujícímu zaměstnavateli?

Starosta obce, který vykonával funkci jako uvolněný člen zastupitelstva obce do konce volebního období, vykonává tuto funkci i ve volebním mezidobí. Funkci přestává vykonávat podle § 107 zákona o obcích okamžikem zvolení nového starosty nebo alespoň místostarosty. Tím dnem, pokud nebyl opětovně zvolen do funkce uvolněného člena zastupitelstva obce, končí důvod (povinnost) pro jeho zaměstnavatele poskytnout mu jako zaměstnanci pracovní volno v nezbytně nutném rozsahu k výkonu veřejných funkcí ve smyslu ustanovení § 200 zákonníku práce. Výkonem veřejné funkce zákoník práce mj. rozumí plnění povinností vyplývajících z funkce, která je vymezena funkčním obdobím a obsazovaná na základě přímé nebo nepřímé volby nebo jmenováním podle zvláštních předpisů,

a to včetně funkce člena zastupitelstva územního samosprávného celku. Od data, kdy pominul důvod pro uvolnění zaměstnance pro výkon veřejné funkce, měl by mu zaměstnavatel přidělovat práci odpovídající v pracovní smlouvě sjednanému druhu práce. To však samozřejmě předpokládá, že o uvedené skutečnosti ví (tj. že mu ji jeho zaměstnanec dal přiměřeným způsobem na vědomí). Dále doporučujeme vzájemnou dohodu o tom, jak bude dosavadní pracovněprávní vztah pokračovat.

